ԺԱ. ՏԱՐԻ 3155 | 13 ՕԳՈՍՏՈՍ 1894 | 23 ՍԷՖԷՐ 1312 | ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դրմնեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	»	75
» »	Եռամսեայ	»	40
Օտար Երկիրներէ	Տարեկան		56
» »	Վեցամսեայ		28
Ընծիր թուղթի վրայ	[illegible]	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	3
Գաւառաց քղթաւարի	[illegible]	Ղրուշ	50

Խմբագրութեան [illegible] այլ գրութիւն [illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Ցառաջիկայ երկուշաբթի ԱՐԵՒԵԼՔ չի հրատարակուիր, Աստուածածնայ տօնին պատճառաւ։

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՀԵՐՊԷՐԴ ՍՓԷՆՍԸՐԻ «ԿԵՆՑԱՂ ԿԱՄ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ». ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ Յ. Գ. Մ.—Կ. ՊՈԼԻՍ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՍԹԷՈՍԵԱՆ 1894. 280 ԷՋ

Դաստիարակութեան վրայ գրուած այս գիրքը մեծ իմաստասէրէ մըն է՝ որ գիտունի մը և հոգեբանի մը առաւելութիւններն ունի լծորդած իր վրայ։

Գիտէք Հերպերդ Սբէնսըրի անունը որ Օկիւստ Քօնդէ ետքը միակ իմաստասէրն եղած է՝ որ մեծ ու հոյակապ համայնի մը մէջ ամփոփած ու համադրած ըլլայ գլխաւոր գիտութիւնները՝ աշխարհահռչակ եղած գրքերու շար մը հրատարակելով որոնց մէջ են Առաջին Սկզբունք, Կենսաբանութիւն, Ընկերաբանութիւն, Բարոյագիտութիւն ևն։ Ասոնց ամենուն մէջ իրեն մեթոտ բռնած է բնաշրջման մեծ ու բեղուն վարդապետութիւնը։ Ասոր ջահը պտտցնելով բոլոր գիտելիքներու վրայ, յաջողած է շատ մը աղօտ ըմբռնուած խրթութիւններ կամ մթին խնդիրներ լուսաւորել կամ գէթ նոր գոյնով մը ներկայացնել։

Զարմանք չէ ուրեմն որ այս գրքին հրատարակուելէն քիչ ատեն ետքը ֆրանսերէնի թարգմանուած է՝ Ֆրանսայի հանրային կրթութեան նախարարին հրամանով։

Դիւրաւ կը հասկցուի թէ այսպիսի մտքի մը հայեացքը դաստիարակութեան վրայ շուտով պիտի զատուէր ու վեր բարձրանար այն դէզ մը գրուածներէն որոնք անդադար լոյս կը տեսնեն նոյն նիւթին վրայ։

Արդարեւ Ռուսսոյէն ի վեր չէ եղած մեծ խորհող մը—թողունք փոքրերուն երամը—որ սովորամոլութիւնը մէկ կողմ դնելով դաստիարակութեան վրայ չուզէ իր յատուկ հայեացքը, նոր մէկ տեսութիւնը պարզել։ Ստոյգը սա է թէ մարդկութիւնը քաջ հասկցած է որ բաւական չէ հետամուտ ըլլալ բնութեան ուժերուն վրայ իր իշխանութիւնն աւելցնելու, պէտք է նաեւ մարդուս գիտակցաբար, առանց նախապաշարումի, կամ քմահաճոյքի զոհուելու տնօրինել իր հոգեկան կարողութեանց զարգացումը, պէտք է ներքուստ կրթուիլ վարելու համար կատարեալ կեանքը, հասնելու համար իր էութեան կատարեալ զարգացման։

Ո՞րն է կատարեալ կեանքը, կատարեալ զարգացումը. խնդիրնե՛ր որոնց լուծումը թէեւ դժուար, սակայն անհրաժեշտ է իրեն համեմատ՝ ամէն մարդու համար որ չուզեր անվերջ երերումներու ամուլ շարք մը ընել իր կեանքը, կամ իր հոգւոյն գոհացում չտեսներ աննպատակ, անիմաստ կեանք մը վարելու մէջ։

Ինչպէս ուրեմն չհետաքրքրուիլ դաստիարակութեան վրայ նոր ու սուր հայեացքներով, և կատարեալ ուղղութեան մը խնդրով։

Այս խնդրոյն մէջ ալ՝ աւանդական կանոններն ու սովորութիւնները մեկդի նետուած են մեր մէջ, ինչպէս պէտք էր, բայց հինին ու նորին խառնակութեան մէջ ամենէն որոշ երեւցածը սա է որ անորոշ է դեռ մեր դաստիարակութեան ուղղութիւնը։

Թէ հին սովորութիւնները ու հաւատալեաց արտաքին ձեւերը չատանան, այլ եւս յարգ. լա՛ւ, բայց կրնա՞յ ընդունուիլ նաեւ որ ապիկար, անխելք մշակներ մեր դաստիարակութեան գօս թերթերը յապաւած ատեն չխնայեն նաեւ հաւատքի կենսակիր, հիւթեղ ոսալը։

Այսպիսի փոխանցական շրջանի մը մէջ՝ մասնաւորապէս օգտակար կրնայ ըլլալ մեզ այս գիրքը։ Տարբեր դաստիարակութիւն մը խուլ բայց խորունկ անհամաձայնութիւն յառաջ բերած է շատ տեղ ծնողաց ու զաւակաց մէջ։ Նոյն զգացումները չեն տաքցըներ երկուքին ալ սիրտը, և ոչ ալ նոյն գաղափարները ազդեր երկուքին մտքին։ Եւ երբ ծնողք իրենց աւանդական իմաստութեան ու փորձառութեան գանձերէն հանելով խրատ ու պատուէր կը տեղան իրենց զաւակաց, բազում այն է որ տխուր հեգնութիւն մը միայն կը գտնեն ասոնցմէ, յարգալիցներէն՝ լռելայն, իսկ դառնացածներէն՝ յայտնապէս։ Մեր ծնո՞ղքը մեզ պիտի առաջնորդեն, կըսեն, երբ մեզ չեն կրնար հասկնալ, երբ մեր կերպով չեն դաստիարակուած, մեր սիրտն ու միտքը անոնց համար մէկ մէկ կնքեալ գիրքեր են, զորս այլ եւս շատ ուշ է ջանալ իրենց բացատրել, զի չպիտի հասկնան։

Այս խրամատը ծնողաց ու զաւակաց մէջ, որ կարծուածէն աւելի յաճախ գոյութիւն ունի, ո՞չ ապաքէն մեծ չարիք մըն է մեր արդի կեանքին մէջ, որ պէտք է վերնայ։

Այսպիսի գիրք մը ամենէն աւելի կրնայ օգնել այս չարիքին վերնալուն գէթ առաջիկայ սերունդին համար։ Կ՚առաջնորդէ ծնողքին իր զաւակը դաստիարակելուն մէջ, հետեւիլ կուտայ անոր զարգացման ամեն մէկ քայլին, վերջապէս իր ու զաւկին կրթութիւնը ներդաշնակ վիճակի մէջ կը պահէ, և կը նպաստէ զաւակները կրթած ատեն ծնողքն ալ մտային զարգացումի բարձրագոյն վիճակի մը հասնելուն, որ անհրաժեշտ է հեղինակին համար՝ զաւակաց բարւոք դաստիարակութեան տեսակէտով։

⁂

Գիրքը չորս գլուխներու բաժնած է հեղինակը, Ա. Ո՞րն են կարեւորագոյն գիտելիք, Բ. Իմացական դաստիարակութիւն, Գ. Բարոյական դաստիարակութիւն, Դ. Մարմնական դաստիարակութիւն։

Առաջին գլխին մէջ հեղինակը կը պնդէ թէ ծնողք պարտին բնախօսութեան նախնական սկզբունքը գոնէ գիտնալ, քանի որ ատոնց անգիտութեամբը կրնան այլայլել իրենց զաւակաց առողջութիւնը, և մատնել զանոնք ախտակցիկ կեանք մը վարելու, կամ հիւանդկախ ըլլալու։ Կատարեալ կեանք մը ունենալու համար, կ՚ըսէ, պէտք է հեռացնել գէշ սովորութիւններէ որոնցմէ յառաջ կուգան «ուժասպառութիւններն» ու «յամր ոչնչացումները»։ Հեղինակը իրաւամբ կը պահանջէ որ «ամեն ուսումէ նախադաս համարուելու է առողջապահական ուսումը, զի առանց առողջութեան ու կորովի, անձնական, հայրական, ընկերական ամէն գործ անկարելի կըլլայ կամ անտանելի բեռ մը կը դառնայ»։ Կը պահանջէ նաեւ քիչ մը հոգեբանութիւն գիտնալ, որպէս զի տեղեակ ըլլան թէ մանուկին միտքը ի՛նչ օրէնքներով կը յառաջդիմէ։

Վերջապէս ցոյց կուտայ գիտնական ծանօթութեանց հարկը, նոյն իսկ «արուեստի գործերը կշռադատելու համար», գաղափար մը որ մեր մէջ գրողներէն շատը պիտի զարմացնէ։

Իսկ թէ ո՛ր ծանօթութիւնները մասնաւորապէս պէտք է մշակուին, հեղինակը չտար և ոչ մէկուն բացարձակ նախադասութիւն և յայտնապէս խնամեալ բազմակողմանի ուսումնառութեան կողմն է։ Ահա հեղինակին խօսքը «Զուր չաշխատինք զարգացունել բացարձակապէս՝ որչափ ալ կարեւոր ըլլայ այն՝ միմիայն կարգ մը ծանօթութիւններ ի վնաս միւսներուն, ամենուն ալ հաւասարապէս ուշադիր ըլլանք, և անոնց յարաբերական արժէքին համեմատ աշխատինք։ Բացառութիւն սեպելու է սակայն՝ երբ մէկը մասնաւոր ընդունակութիւն մը ունենայ իմաստութեամբ ինքզինքն յատուկ գիտութեան մը տալու։»

Սքանչելի են միւս երեք գլուխներն ալ որոց մէջ կը խօսի նոր ու գիտական հայեացքներով՝ մտքի կարողութեանց յառաջացման եղանակին ու կարգին վրայ, ծնողքներուն իրենց զաւակաց հետ վարմունքին վրայ, ու հետեւելիք բարոյական սկզբունքներուն վրայ, և վերջապէս մարմնական դաստիարակութեան վրայ որ ամենէն կարեւորն է և ուշադրութեան արժանի, զի ամենէն շատ կ՚անտեսուի և ամենէն աւելի տուժել կուտայ իր անտեսումը։

Թերեւս ոմանք փնտռեն գլուխ մըն ալ հոգեկան դաստիարակութեան վրայ, բայց անծանօթ Աստուածը վարդապետող մեծ իմաստասէրէն զուր ակնկալութիւն մը պիտի ըլլար այդ։ Անոր տեղ բաւական կը համարի հեղինակը բնականաբար լոկ բարոյական դաստիարակութիւնը։ Բայց անշուշտ շատեր չեն գոհանար մենափառ Աստուծոյ մը միգակերպ գաղափարէն, և նկատի պիտի առնեն Հերպերթ Սբէնսըրի հայրենակից ուրիշ գիտական իմաստասէրի մը Հարիսընի գաղափարը, թէ կիրքերուն կրակ կտրած ատեն, տրցակ մը բարոյական վերացեալ պատուէրներ չեն որ կրնան զօրել կրքերուն մոլեգնութեան դէմ, այլ կրօնքը՝ ինչպէս որոշ ցուցուցած է, պատմութիւնը։ Եւ թերեւս ծնողքներէ շատեր չթերանան լուսամիտ կրօնքի զգացման անհուն ոյժը իրենցմէ աւելցնել իրենց զաւակաց դաստիարակութեան վրայ։

⁂

Գրքին լեզուն բաւական պարզ է, նկատելով որ իմաստասէրի մը գիտնական ուսումնասիրութիւնն է։ Եւ թարգմանիչը ջանացած է հայերէն թարգմանութեան մէջ նոյն իսկ աւելի ընտանի ոճի մը մէջ ձուլել զայն, ինչպէս կ՚երեւի բնագրին հետ բաղդատութենէ։

Շատ տեղ թարգմանիչը ինքնիրմէ ծանօթութիւններ աւելցուցած է որոնք ցոյց կուտան թէ ընտել է մտաւորական վերացեալ խնդիրներու և անոնց վրայ գրող հեղինակներուն։ Արդէն նորեկ մը չէ թարգմանիչը՝ որ սակայն հազուագիւտ համեստութեամբ գոհացած է իր անուան սկզբնատառերը միայն դնելով գրքին կողքին վրայ։

Ցարութիւն Գ. Մրմրեան քաջ հայագէտ մըն է նաեւ, ինչպէս ցուցուցած է բաւականապէս Ֆօսքոլիի տխրանոյշ Գերեզմանաց Տաղերուն գրաբար ոտանաւոր թարգմանութեամբ մը՝ որ սպառած է։ — Մեծ բաղդ գրաբար ոտանաւոր գրուածի մը։ — Հաստատապէս Մխիթարեանք զայն կարդալով չունեցան այն անդորր ժպիտը՝ որ այդ ճիւղին մէջ իրենց անհպելի գերազանցութեան գիտակցութենէն կը բղխի, գրեթէ ամեն անգամ որ իրենց վանքէն կամ վանականներէն դուրս լոյս կը տեսնէ գրաբար ոտանաւոր գրուած։ Թերեւս սրտերնուն փափաք մըն ալ անցաւ որ երիտասարդ հայագէտին անունն ձախակողմն Հ գիր և աջ կողմը Մ. Ռ. գրերը գտնուած ըլլային։

Սակայն գրաբարի այս աստիճան տիրացած ըլլալն արգելք չէ եղած բնաւ թարգմանչին որ պատուական և սահուն աշխարհաբարով մը գրած ըլլայ այս թարգմանութիւնն, առանց յօժարութիւն ցուցնելու հին ու նոր լեզուներուն մէջ անճոռնի ազգախառնութիւն ընելու։

Աւելի մտադրութիւն կը գրաւէ այս թարգմանութեան այն հանգամանքը՝ որով հեղինակը կը ներկայանէ «կանոնեալ լեզու մը» ծայրէ ի ծայր միօրինակ և միաբան ինքնիրեն հետ։ Եւ քիչ պատիւ չէ իրեն որ նոյն իսկ այդ ինքնադիր կանոններուն խիստ լուծին տակ յաջողած է նորէն ներդաշնակ և վայելուչ աշխարհաբար մը արտադրել։

ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՖՆՏԳԼԵԱՆ

ԹԷ ԻՆՁՈ՞Ւ

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ՄԵՌԱԾ ԵՆ ԾՆՈՂՔՍ

Բ.

Հոս կը վայլէր թէեւ խորհրդածութիւն մը ընել, բայց խորհրդածութիւն ընել չեմ գիտեր, ի՞նչ ընեմ. ա՛խ ո՛րչափ կը նախանձիմ Աղջկան մը Օրագրին հեղինակուհւոյն, որ իր պատմութեան ամբողջութիւնը կրցած է խորհրդածութիւններով լեցնել. և ի՜նչ սքանչելի խորհրդածութիւններ, որոնց մէկ տողը գրելու համար եթէ քառասուն տարի ալ աշխատիմ, չեմ կրնար յաջողիլ։ Գէ՞շ կ՚ըլլար եթէ կեսրոջս համար երկու խորհրդածութիւն մը նուիրէի հոս, ինչպէս որ Վիքթոր Հիւկօ Փարիզի կոյուղիներուն համար տասներչորս ստուար էջեր նուիրած է և Էօժէն Սիւ ալ Ռոտէնին համար այդ թուոյն կրկնապատիկը. բայց միթէ նախանձիլը, փափագիլը, ունենա՞լ բաւել է— չեմ կրնար, աւաղիկ պարզ ճշմարտութիւնը. շատ իսկ է ինծ եթէ կեսրոջս պատմութեանը մէջէն պարզերես դուրս ելլեմ։

Ու եղաւ որ օր մը կեսուրս մեզի եկաւ, խոժոռ դէմքով, կոտրած սրտով. երեսէն ինկածը հազար կտոր կ՚ըլլար։

—Ի՞նչ է, Հաճի հանըմ, ցա՞ւ մը ունիք։

—Քէչկէ մէկ ցաւ մը ունենայի։ Արմենակս օրթախէն կը զատուի կոր։

—Է, թող զատուի. ի՞նչ կայ ատոր համար մերաք ընելու։

—Է, անանկ է ամմա, խանութին մալերուն փարան տալու է. եօխսա օրթախը պաշխային պիտի ծախէ։

Եւ այս յառաջաբանէն վերջ, կ՚սկսի երկա՛ր երկիմիկանի մը, թէ ինչ չարիքներ պիտի ծագին խանութին ապրանքը ուրիշներուն առնելէն, թէ Արմենակը ո՞րչափ պիտի մնայ այսպիսի «քէլէփիր» մը ձեռքէ փախցնելուն, թէ մեր ամուսնութիւնը քանի՜ հաւանական վտանգներու պիտի ենթարկուի այս դժբաղդութենէն, և թէ ընդհակառակն ի՞նչ երջանկութիւն պիտի բերէ թէ՛ մեզ եւ թէ ծնողացս համար, նշանածիս այս խանութին տիրանալը ևն, ևն։

Բայց կարծեմ չըսի թէ հայրս ինչ կարողութեան տէր մարդ էր։

Իր ամբողջ հարստութիւնը կը կազմէին տունն ու խանութը, զոր ժառանգելով ծնողքէն, երիտասարդութենէն ի վեր անոնց վրայ ոչ բան մը աւելցուցած էր և ոչ ալ պակսեցուցած. պահեստ դրամ ալ չունէր, օրէ կը վաստկէր, օրէ կուտէր։

Իմ նշանուելէս առաջ հօրս ծրագիրը պարզ էր. տունփեսայ մը առնել ու ծերութեան ժամանակէ մէկտեղ ըլլալ մէկտեղ ապրիլ. սակայն խնդիրը փոխուեցաւ, երբ ես նշանուեցայ, որովհետեւ կեսրոջս խօսքին նայելով նշանածս այնչափ շատ կը շահէր որ, ծնողքս չէին կրնար համաձայնիլ այնպիսի մէկու մը տունփեսայութեան լուծին տակ մտնելուն, բայց իրենց համար հոգ չէր թէ ինչ պիտի ըլլային, բաւական էր որ երջանիկ ըլլայի ամուսինովս ու կեսուրովս. գիրենք ալ հարկաւ Աստուած կը հոգար, մանաւանդ թէ կեսուրս այնպիսի խոստումներ կ՚ընէր իրենց և այնչափ խնամք ունէր վրանին, որ այս տեսակ պաշտպան մ՚ունենալէ վերջ, ապագային վրայ խորհիլ պարզապէս աւելորդութիւն էր։ Եւ կեսուրս ինչ որ խոստանար կը կատարէր անպատճառ, որուն կենդանի օրինակները արդեօք ցուցուած էր ինչ ինչ պարագաներու մէջ։

Արմենակին ընկերէն զատուելուն հարցը քիչ մը դժուարին էր. չէ թէ դրամագլխին բաժնուելուն ու գործին կաղալուն, այլ մանաւանդ անոր համար որ կեսուրս ուղղակի մեզի դիմելը պարզապէս այս աւետիքը տալու գիտուելով չէր, այլ թագուն նպատակ մը կար ատոր տակ, ու մեր ընտանեաց անդամներէն և ոչ մէկուն համար գաղտնիք մ՚էր այլ եւս թէ օգնութիւն մը կ՚ուզուէր հօրմէս և այն ալ ի՛նչ օգնութիւն. 500 ոսկի գումար մը խանութին ապրանքները գնելու համար. գումար՝ զոր կարելի էր ձեռք բերել միմիայն մեր տունն ու խանութը գրաւ տալով։

Այն ատեն յաջորդ երկու գիշերները ամենեւին աչք չը խփեցի. արդեօք Արմենակ կը տառապէ՞ր, արդեօք ներքնապէս կը վշտանա՞ր ընկերէն զատուելուն. արդեօք հայրս պիտի ընէ՞ր այս զոհողութիւնը. արդեօք երջանկութիւնը ընդգրկելու պահուն՝ պիտի հալածէ՞ր զիս բաղդը։ Ամբողջ կեանքս կուտայի եթէ հնար ըլլար նշանածիս օգնելու. զի կը սիրէի զայն. և ի՛նչ սէր.... վայրկեան մը երեւակայութենէս չէր կրնար հեռացնել կորովի կազմուածքն ու մթուն դէմքը, աղու աչերն ու առնական հասակը. ո՜հ կը սիրէի զայն. գերին եղած էի իր կատակներուն և կարծես դեռ ականջներուս կը հնչէր իր վերջին միտս բառովը. հապա այն ակնարկը՝...

Եթէ ինձ մնացած ըլլար, չէ թէ տուն մը, չէ թէ խանութ մը, այլ ամբողջ ունեցածս չունեցածս կը յանձնէի իրեն. բաւական էր որ երջանիկ ըլլար նշանածս. բայց հա՛յրս — որովհետեւ ինքը չէր Արմենակին նշանածը, — բոլորովին տարբեր կողմէն կը նայէր գործին.

—Ի՞նչ կըսես, կնիկ. աճապա մեր գլխուն տօլա՞պ մը պիտի դարձնեն։

—Քա ինչո՞ւ տօլապ է, գաւր քուկին 500 ոսկիիդ միւխտահին է խալքը. օրթախը զատուեր է նէ փարայ պէտք է քի տայ։

—Աղէկ ամմա ես իխթիարութեան վախտը Փրկիչ չեմ կրնար նետուիլ. տունն ու խանութը երթայ նէ, մեզի ձօրը տուր։

—Քա վա՛յ պիտի էրթայ. ան քի էմնիէթէ չունիս նէ ազէկլիկ մի տար. տունը աշխկանդմէ խօջէթլի է գաւէր. տարի մը ետքը վրան պիտի դարձնէ, հէմ եսկը եսկը վօ՛րի պիտի միայ քի, ալլըման ախպօրը զաւէր։

—Խնկդ չը հասնիր կոր, կնի՛կ, տունն ու խանութը առնելէն ետք մեզի դուրս ձգե՞ն նէ։

—Քա մեղա՜յ Աստուածմամար, մարդ չըլլէ. ատ ի՞նչ լախըրտի է քի Արթաքի ալա. էյէր օր Ազանիին կեսուրը լաէ նէ, հէյ մ՚ալ տուներնիս ոտք չը կոխեր. մեր վրայ կը խնկծնայ նէ, ան ի՞նչ կնիկ է քի, հէյ աստանկ պան կընէ։

Վերջապէս մօրս համոզումները մէկ կողմէն, իմ գաղտագողի արցունքներս միւս կողմէն, ստիպեցին խեղճ հայրս համակերպելու. և շաբաթ մը վերջ տունն ու խանութը Արմենակին անուան փոխանցուած էին։

ԹԱՍԻՄ

ՎՕԿՈՒԼՆԵՐԸ

Ռըվիւ տը Ռըվիւ կ՚արտատպէ ռուս երկրախոյզի մը, Պ. Ինֆանդիէվի մէկ հետաքրքրաշարժ յօդուածը սիպերիական Վօկուլ ժողովուրդին վրայ։ Վօկուլները մինչեւ ցարդ գրեթէ անծանօթ մնացած են ազգագիրներուն, ուստի պէտք է շնորհակալ ըլլալ Պ. Ինֆանդիէվի որ ժամանակին ուսումնասիրած է զանոնք, վասնզի իւրաքանչիւր քսանըհինգ տարուան շրջանի մէջ տասն առ հարիւր կը նուազի անոնց թիւը, և այս ցեղին անհետացումը մօտալուտ է։

Վօկուլները, ռուս իշխանութեան տակ մտնելով, 1715 էն ի վեր քրիստոնէութիւնն ընդգրկած են գրեթէ։ Իրապէս, կը շարունակեն իրենց երբեմնի չաստուածները պաշտելով օրթոտոքս սուրբերու անուններով։ Կը հաւատան ամենակալ Աստուծոյ մը, բայց անոր ձգած են ստորագիլխները նախկին Զեւս Վօկուլի, Թորմ կամ Թուրոմ անուն. սա այնքան մեծ և ահարկու է որ երբեք չեն դիմեր անոր՝ վախնալով որ կը նեղացնեն։

Վօկուլներուն բարքերը ողորմելի են։ Եւրոպացիներու յարաբերութիւնը ապականած է զանոնք՝ առանց քաղաքակրթելու։

Վօկուլը հեշտօրէն կը գինովնայ, օղիի համար իր կինը, զաւակները և հոգին իսկ կը ծախէ։ Ժուժկալութեան համար այսչափ. Գալով ամուսնական առաքինութիւններու, պարզ օրինակ մը գաղափար կրնայ տալ. Վօկուլ կիները համոզուած են թէ ծննդաբերութեան ցաւերը՝ գործուած յանցանքներու ապաշխարութիւնն են։ Ծննդաբեր կնոջ սփոփանքի միակ միջոցն է հրապարակով խոստովանիլ իր յանցանքները և ներում խնդրել այն կիներէն որոց վնասած է։ Ուստի, միշտ ստիպուած է ներկայ գտնուող գրեթէ բոլոր կանանց ամուսիններուն անունը տալ։ Կրնայ վախցուիլ որ եղերական դէպք մը առաջ գայ։ Բնա՛ւ։ Այդ կիներէն իւրաքանչիւրը մեծահոգիօրէն կը շնորհէ այդ ներումը, գիտնալով որ ուշ կամ կանուխ ինք ալ պիտի պարտաւորի նոյն գթութիւնը հայցել։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (74)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԼԿԻՑԵԼԹԻ ՀՕՐԸ

—Ձեր նամակը, պարոն, չի յայտներ ինծի ձեր այցելութեան շարժառիթը... և եթէ բարեհաճիք ըսել թէ ինչ կը պահանջէք ինծմէ և ի՛նչ կերպով կրնամ օգտակար ըլլալ ձեզ...

—Պիտի ըսեմ, պարոն, յարեց Անթոնիօ, վասնզի պատժոյ գործի մը կուզեմ ձեռնարկել, և այս կերպով իրաւունք ունիմ վստահիլ այն մարդուն որ իրաւունքի ու արդարութեան ներկայացուցիչն է հոս..

—Շատ երիտասարդ, և շատ անփորձ էք, պարոն, արդարութեան և պատժոյ իրաւունք պահանջելու համար...

—Վասնզի խնդիրն հօրս վրայ է։

—Նախ և առաջ, պարոն, ներեցէք որ յիշեցունեմ ձեզ թէ ոչ ոք ինքնիրենը արդարութիւն ի գործ դնելու է... Այս օրէնքը դուք շատ անգամ կը մոռնաք Քորսիքայի մէջ, գիտեմ, ձեր ընտանեկան կռիւներու պահուն, բայց աղէկ կըլլայ եթէ յիշէք զայն Ֆրանսայի մէջ։

—Հարկաւոր միջոցներ կան պատժելու, պարոն, ըսաւ Անթոնիօ մեղադրած երեւոյթով մը։ Այն մարդը որ ժամանակով խոյս տուաւ ձեր ձեռքէն, միտքս դրած եմ գտնել զայն ու դիմակը վար առնել։

—Ի՞նչ օգուտ կ՚ընէ։

—Ասիկա նուիրական պարտականութիւն մը կը համարիմ։

—Պիտի յաջողի՞ք հո՛ն ուր արդարութիւնը ձախողեցաւ։

—Հաստատ յոյս ունիմ։

—Ի՞նչ բանի վրայ հիմնուած։

—Մարդը, անգամ մը որ երեւան ելլայ, չպիտի կասկածի ինէ, ինչպէս կասկածեցաւ ձենէ։

—Իր ճշմարիտ անո՞ւնն է զոր գիտնալ կուզէք։

—Եւ իր ոճրին շարժառիթները։

—Բայց ձեզի ո՞վ կ՚ըսէ թէ յանցաւոր է ան։

—Ինքզինքը կ՚ամբաստանէր։

—Ձեզի չպիտի կրկնեմ ինչ որ ժամանակով ըսի անոր. խոստովանութիւնը, երբ առանձին է, ապացոյց մը չէ... Եւ քանի որ դատավարութիւններուն ծանօթ եղեր էք, գիտէք թէ այդ Պեռնարը անպարտ արձակուեցաւ...

—Պիտի գտնեմ այն ապացոյցները որք պակսած են երդուեալներուն՝ այն թշուառականը դատապարտելու համար...

—Ինչէ՞ն գիտէք որ Պեռնար տակաւին կապրի։

—Կը նախազգամ։

—Եւ եթէ, հակառակ ամեն բանի, հակառակ երեւոյթներուն, երդուեալներուն արձակած վճիռը ճշմարտութեան փայլուն արտայայտութիւնն եւեթ եղած ըլլայ։

—Ի՞նչ ըսել կուզէք

—Եթէ Պեռնար իրա՛ւ չէր գործած այն ոճիրը որով կ՚ամբաստանէր ինքզինքը եւ զոր դուք իրեն կը վերագրէք։

—Ինչէ՞ն գիտէք։

—Ինչո՞ւ չպիտի գիտնամ։ Վստահելի խոստովանութիւններ ընդունելու սահմանուած չե՞մ... Կը բաւէ որ յիշողութիւնս պրպտեմ՝ միտքս բերելու համար ցաւագին խոստովանութիւնները զորս լսած եմ։

—Եթէ այդպէս ըլլար, դատաստան տեղի չունենալու վճիռ տալու էիք և դատական թուղթերն ամբաստանիչ ատենին ղրկելու չէիք։

—Կը տեսնեմ որ այդօրինակ պարագայի մէջ գործադրուած դատավարական եղանակին ծանօթ էք։

—Սորվեցայ։

—Պէտք չունիմ ձեզ համար տալու այն շարժառիթներուն վրայ որք թելադրեցին զիս այդպէս վարուիլ այն ատենը, ոչ ալ ձեզ բացատրելու այն պատճառներն որոնք իմ կարծիքս բարեփոխեցին անկից ի վեր։

—Այդ պատճառները չեմ հարցուներ ձեզ, պարոն։ Դատը բաւական յստակ է ինծի համար։ Եղեռնագատ ատեանն անպարտ արձակեր է Պեռնարն առ ի չգոյէ ապացոյցի. այսչափ։

Դատաւորը պահ մը լռեց։

—Հաւատացէք որ սխալ ճամբայ կը բռնէք, պարոն, ըսաւ։

—Ապագան պիտի հասկցունէ ինծի։ Հիմակուհիմա եկած եմ խնդրելու ձենէ որ հաճիք ինծի յանձնել դատական գրութիւնները... Թերեւս անոնց մէջ պիտի գտնեմ իմ անձնական քննութեանս տարրերը։

—Ամեն բան հրատարակուեցաւ և դատական գրութիւններէն նոր բան մը չպիտի իմանաք։

—Ներեցէք որ տարակուսիմ։

—Ոչ, պարոն, ըսաւ դատաւորը պարզութեամբ, չեմ ներեր։

—Ուրեմն չէ՞ք ուզեր որ այդ քննութեան ծանօթանամ։

—Ամենեւին։

—Ինչո՞ւ։

—Վասնզի արդարութիւնն իր վճիռը արձկեց։

—Բայց եթէ սխալեցաւ...

—Ատիկա անհիմն ենթադրութիւն մըն է...

—Եւ եթէ ապացոյցներ ցուցունեմ։

—Ունի՞ք...

—Ոչ դեռ... Զանոնք ձեռք ձգելու միջոցը կը խնդրեմ ձենէ... և դուք կը մերժէք։

—Նորէն կ՚ըսեմ որ այն թուղթերէն բան մը չպիտի հասկնաք։

Եւ քիչ մը աւելի չոր շեշտով.

—Կը խնդրեմ որ չպնդէք...

—Լաւ, չպիտի պնդեմ...

—Եւ հաւատացէք, պարոն... ես ծեր եմ... շատ տխրութիւններ տեսած եմ... նոյն իսկ քանի մը անիրաւութիւններու ներկայ գտնուած եմ, առանց ընդդիմանալ կարենալու... Ուստի մեծ փորձառութիւն ունիմ կեանքի... ինչ որ դուք չունիք։ Մոռցէք այդ տխուր յիշատակները։

—Երբե՛ք։

—Մոռցէք, կ՚ըսեմ, վասնզի զանոնք հրահրելը, անօգուտ տեղը վիշտի ընդառաջ վազել է...

—Հօրս մահուան, խեղճ մօրս մահուան վրէժը չէ լուծուած...

Պ. տը Մոնթէկլոն երկարօրէն երիտասարդը դիտեց։

—Ինչէ՞ն գիտէք որ այդ վրիժառութիւնը անիրաւութիւն մը չպիտի ըլլայ։

—Ուրեմն անմե՞ղ մը կը նկատէք Պեռնարը։

—Այո, ըսաւ դատաւորը կտրուկ կերպով։

—Լաւ ուրեմն, պարոն, ըսաւ Անթոնիօ հանդարտօրէն, եթէ ինք անմեղ է, ուրիշ մը յանցաւոր է։ Այդ ուրիշը պիտի գտնեմ։

Դատաւորն աւելի բան չէր կրնար ըսել։

Ժան Պարթոլիի գաղտնիքն իրեն չէր պատկաներ։

Մնաց որ, Պարթոլիին պէս ինքն ալ կը հասկնար թէ Փօռժ տ՚Էսփօփին մահուան պատմութիւնը երեւան հանելով, Լոռանսի վրայ անհաւատարիմ կնոջ գծուծ կասկածը նետած կ՚ըլլար։

Զաւկներուն սուգը ամօթով ծածկուած կ՚ըլլար։

Մայրը կ՚անպատուէ՜ր...

Ժան Պարթոլիի տարփուհին եղած կ՚ըլլար խեղճ կինը։ Եւ իր անարգ ընթացքին մէջ բռնուելով, Փօռժ ուզած կ՚ըլլար սպաննել զայն.. Պարթոլի բեւովլվէրի հարուածով մը ազատած էր Լոռանսը...

Ասանկ պիտի կարծէին զաւկները...

Եւ խեղճ Պարթոլի, իր առաջին ու վերջին սէրէն յաւիտենապէս դատապարտուած, ի զուր պիտի մաքառէր ապագային, աղաղակէր իր երիտասարդի եռանդուն սէրը, ճշմարտութիւնն հեծեծել. ոչ ոք, ո՛հ, ոչ ոք չպիտի զգածուէր իր յուսահատութենէն։

—Ճակատագիրը առած մը չէ, մրմնջեց դատաւորը՝ տխրամած։ Պարթոլի տառապելու նախասահմանուած էր։ Գէթ, չպիտի օգնեմ այս անիրաւութեան։

Անթոնիօ ոտքի կ՚ելլէր մեկնելու համար։

—Ձենէ բաժնուելէ առաջ, պարոն, ըսաւ, թոյլ տուէք որ վերջին անգամ մըն ալ պնդեմ դատական գրութիւններուն համար։

—Ո՛չ... պարոն... յոյս մ՛ դնէք։

—Գէթ... քանի որ կ՚երեւայ թէ կը պաշտպանէք Պեռնարը, ինչ որ իրաւ տարօրինակ բան է դատաւորի մը կողմէ, պիտի հաւանի՞ք ինծի ցուցունել այն լուսանկարներէն մէկը զոր ասկից տասնըութը տարի առաջ հանել տուիք... Դէմքը պիտի դիտեմ... և եթէ ճանչնամ...

—Քսան տարիներ կրնան դէմք մը փոխել, պարոն։

—Անոնք որ կ՚ատեն՝ սուր աչք կ՚ունենան...

—Մնաց որ, արդէն կը մերժեմ... Իբրեւ անօգուտ և վտանգաւոր կը նկատեմ ձեր ստանձնած պաշտօնը... իմ պարտքս է ոչ մէկ կերպով դիւրացնել զայն։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 13/25 ՕԳՈՍՏ. 1894

ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

«ՀԱՄԱՅՆԱԳԷՏՆԵՐԸ»

ԱՌ Ք.*.* Ի ՊՈԼԻՍ

Մէնէնէ, դուք որ նոր գրողներէն էք, պատիւ ըրեր էիք երկտողով մը իմ կարծիքս հարցնել Հրապարակագիրներու պաշտօնին վրայ զբօսական թերթի մը մէջ երեւցած ակնարկութեան մը առթիւ։ Ներողամտաբար հոգ տարեր էիք ճշդելու թէ «խօսքն այնպիսի «հրապարակագրի մը վրայ չէ՞ որ գրեթէ «քսան տարիէ ի վեր ամենօրեայ ազ«գային մամլոյն մէջ է, և զոր ճանչող«ներն արդէն կը ճանչնեն։ Բայց մեզ՝ «նոր գրողներուս համար, օգտակար «կ'ըլլար իմանալ կարծիքը հինաւուրց «հրապարակագրի մը, ամենօրեայ թերթի «մը խմբագրէն պահանջուած հմտու«թեան չափին և աստիճանին վրայ։»

Այս շահեկան նիւթի վրայ երկար գրելու ժամանակ և մանաւանդ ախորժակ չունենալով Օգոստ.ի այս տաք օրերուն, ուր [illegible] ծովու բաղնիքը գլխ աւելի կը հետաքրքրեն քան արհեստական նախանձի անճարակ ու անճաշակ արտայայտութիւնները, կը շատանամ ձեզ ղրկելով վերջին մի քանի ամսուան թուական կլոզ Լոնտոնի և Փարիզի քանի մը թերթեր, որոց մէջ պիտի գտնէք. —

Ա. — Անգլիոյ Խմբագրաց վերջին Համաժողովոյն ատենագրութիւնները.

Բ. — Ի Լիտս և ի Կլասկօ Պ. Պալֆուրի և մի քանի Բրոֆէսորներու հրապարակախօսութիւններն Արդի Մամլոյն վրայ.

Գ. — Անվերսի Արուեստահանդէսին առթիւ գումարուած Միջազգային Լրագրութեան Համաժողովոյն մէջ արտասանեալ ճառերու քաղուածներ։

Ասոնք պիտի գոհացնեն ձեր հետաքրքրութիւն խնդրոյն տեսական կողմին վրայ։ Գալով անձնական կողմին, օր մը պիտի գրեմ խմբագրի կեանքս, և շատ մը բաներ կան որք միանգամ ընդմիշտ պիտի բաւէին այն ատեն։ Սպասելով չեմ վհատիր։

⁂

Իմ կարծիքս այս է որ ամենօրեայ Մամուլն Ակադեմիա մը, դպրոց մը, Համալսարան մը չէ։ Սալոն մ'է, խօսարան կամ լսարան մ'է, Սակարան մ'է, ուր մարդ կը մտնէ օրուան նորութիւններն իմանալու մարդկային գործունէութեան ամեն ճիւղերուն վրայ, իմացական, ընկերական, տնտեսական, քաղաքական, գրական, ևն։ Թերթեր կան որք մասնագիտական են, Գիտութեանց, Ճարտարութեանց, Արուեստից այս կամ այն ճիւղին յատկացեալ։ Հոն պահանջելի է և կարելի է որ մասնագէտք գրեն։ Բայց ձեր հարցում ամենօրեայ քաղաքական լրագրութեան վրայ էր։ Մասնագիտական չէ այն, համայնագիտական է, իր էութեամբ կամ բնութեամբ իսկ։ Ամենէն քաջարուեստ հրապարակագրութիւնն անգլիականն եղած է ի վաղուց անտի։ (Այս է պատճառ որ խմբագրութեան սկսելէս առջին ուսած եմ ինչ որ գիտեմ անգլիերէն։) Անգլիացիներն են որ ուրիշ ազգերու սորվեցուցած են խմբագրական արուեստ։ Արդ, հիմնական սկզբունքն այս է իր անգլիական բանաձեւով թէ An Editor must know everything. «Խմբագիրն ամեն բան գիտնալ պարտի»։

Ի՞նչպէս կարելի է այս։

—Խմբագիրը պէտք է օժտուած ըլլայ ընդհանուր դաստիարակութեամբ մը. բայց ոչ միայն շատանալու չէ դպրոցի մէջ սորվածովը, այլ դպրոցի մէջ սորվածը լոկ պատրաստութիւն մը պէտք է նկատէ իր բոլոր կենաց մէջ սորվելիքներուն։ Խմբագիրը պէտք է միշտ կարդայ, և ըստ կարելւոյն շատ տեսակ բան կարդայ։ Այնչափ աւելի լաւ խմբագիր կ'ըլլայ որչափ ընդունակ միտք մ'ունենայ ամեն տեսակ բան կարդալու և իւրացնելու, պատմական, գրական, գիտական, արուեստական, տնտեսական, գրամական, քաղաքական։ Արթուն, միշտ լարուած, ամեն գաղափար ընդգրկող, հանրային կենաց ամեն երեւոյթներու, ամեն դէպքերու շահագրգռող միտք մ'ունենալ, ա՛յս է խմբագրէն պահանջուածն, և ոչ թէ նո՛յնքան համալսարանական վկայագրեր որքան նիւթեր կան գրելու օրաթերթին մէջ։ Կրթական արդի դրութեամբք ապաքէն ամեն ոք պարտաւոր է համայնագէտ ըլլալ, և խմբագրէն պահանջուածն է քիչ մը աւելի համայնագէտ ըլլալ քան ամեն ոք։ Խմբագիրը պէտք է կարդայ մանաւանդ հետեւելով օրուան նորութեանց՝ գաղափարի ամեն կարգաց մէջ։ Այն խմբագիրն է յաջողակ որ օրուան ամեն նորութեան առջեւ ամենէն աւելի պատրաստ կը գտնուի, և կարող կ'ըլլայ ամենէն արագ ստանալու թէ՛ տեսական և թէ գործնական ծանօթութիւն, և ամենէն դիւրահասկնալի ոճով հասարակութեան հաղորդելու։

Օրինակի համար, անցեալ տարի և առջի տարին, Հնտախտի առթիւ, կարդացիք խմբագրականներ որք կը պարունակէին ընդհանուր ծանօթութիւններ ու խրատներ համաճարակին ծագման, ծաւալման, ախտանիշներուն, նախնական դարմաններուն և պիտանի զգուշութեանց վրայ։ Գրողը բժիշկ չէր։ Բայց գրուածներն օգտակար դատուեցան. ոլովհետեւ քաղուած էին բժիշկներու հեղինակած գիրքերէն, հրատարակած տեղեկագրերէն, գրած թղթակցութիւններէն, կամ գիտական ժողովոց վիճաբանութիւններէն։ Խմբագրէն պահանջելին էր կարենալ իւրացնել այս ծանօթութիւնները և ծաւալել ամենէն ժողովրդական ոճով ու ձեւով։ Աւելի աղէկ՝ եթէ բժիշկները գրէին։ Բայց գիտէք սաճկերէն առածը. [illegible]։ Բժիշկներ և ուրիշ մասնագէտներ միշտ տրամադրելի չեն, և ըլլան իսկ, չափազանց կը խորասուզին իւրաքանչիւրն իր ճիւղին մէջ, որով չեն նպաստեր կարեւոր ծանօթութիւնները ռամկայնելու։ Խմբագրին էական պաշտօնն է՝ մասնագէտին ու ժողովրդին մէջտեղ պայծառ միջնորդի դերը կատարել, օգտակար գաղափարներու ռամկայուցիչն ըլլալ։

Դարձեալ, Երկրաշարժի առթիւ կարգ մը խմբագրականներ կարդացիք շէնքերու վրայ։ Գրողը ճարտարապետ չէր։ Բայց իր պարտքն էր օրուան դէպքին վրայ ամենէն ձեռնհաս անձերէ ժողվել պիտանի ծանօթութիւնները, զանոնք միացնել իր արդէն գիտցածներուն ու կարդացածներուն հետ, և ամենէն հասկնալի ձեւով ծաւալել։

Ամուսնական խնդիրն իրաւագիտական է, եթէ ուզէք. Բայց Քոտ Նաբոլէոնն ու Ցիւմթուրը, Մխիթար Գօշն ու Եկեղեցական Պատմութիւնն և ընկերաբանական գիրքերը փաստաբանք միայն չեն կարդար։

Կրթական գործը մասնագիտական է, եթէ ուզէք։ Բայց հոգեբանութեան ու մանկավարժութեան յատուկ գիրքեր, կրթական տեղեկագիրներ, վիճակագրութիւններ, դպրոցական օրէնքներ եւ վիճաբանութիւններ կարդալ վարժապետներու միայն տրուած չէ։

Իր արուեստին սիրահար հրապարակագրի մը մօքին մէջ քով քովի կրնան պառկիլ Մաքս Միւլլէրի արդի տեսութիւնք հնդեւրոպական լեզուաց վրայ, Ֆրիտրիխ Միւլլէրի կամ Բրոֆէսոր Մառի նոր կարծիքն հայ գրութեանց վրայ, ինչպէս վերջին կարգադրութիւնը Բուժելի Երկաթուղեայ պարտաւորութեանց վրայ. Բաստէօրի վարդապետութիւնը շերամի որդին վրայ, ինչպէս Նաքէի օրէնքն ամուսնալուծման վրայ, կամ Մաք Քինլիի օրէնքը մաքսերու վրայ։ Խմբագրին համար անթափանցելի գաղտնիքներ պէտք չէ ըլլան Քոխի գիւտ ստորակէտաձեւ միկրոբին վրայ, ինչպէս Իզմիրի «Ֆրէնկ քեավկիր»ին ընդդէմ Երկրաշարժի, Ռէժիին կամ Երկրագործական Պանքային հիմնական պայմանները, կամ Անգլիոյ Պանքային վերջին որոշումը դրամազեղչի սակին վրայ։ Անունը լսելուն պէս, խմբագիրը պէտք է գիտնայ թէ ո՛վ է Ֆրանսական Ակադեմիան ընդունուած նոր գրագէտն. Հեռագիրն ականաւոր անձի մը մահուան գոյժը բերելուն պէս, խմբագիրը պէտք է յիշէ անոր կենսագրութեան գլխաւոր գիծերն, և առանց գիրքեր պրպտելու, գիտնայ թէ ինչ կը նշանակէ 1815ի Վիէննայի Վեհաժողովը, որոյ ցուցահանդէսին կազմուելուն լուրը կը բերէր նոյն առաւօտ առնուած Սթանտըրտն, ևն. ևն։

Եթէ հայ խմբագրի վրայ է խօսքերնիս, պէտք է նաև իր ժողովրդին այլ և այլ հատուածներուն վարչական գործերուն, զանազան հաստատութիւններուն և գործիչ անձնաւորութիւններուն վրայ հին ու նոր ծանօթութեանց պաշար մ'ունենայ, զոր ոչ մէկ օտար գրքի կամ թերթի մէջ կրնայ գտնել։

Եւ երբ Պոլսեցի է այն խմբագիր, Պոլսոյ մէջ նպարավաճառութեան շահաւէտ գործ մ'ըլլալը կրնայ հաստատել ու մինչեւ իսկ «Պոլսոյ Փողին» վրայ երկար ուսումնասիրութիւն մը գրել՝ առանց նպարավաճառ ըլլալու։

Այսչափ տարբեր ծանօթութիւններ մէկ ուղեղի մէջ ամփոփելն ալ բա՛ն մ'է։ Շատ պատուաբեր արուեստ մ'է, և մասնագիտութիւն մ'ալ այս համայնագիտութիւնն է ճշգիւ։

Անշուշտ, բոլոր թերթը մէկ խմբագիր չի գրեր, և զանազան նիւթեր աւելի կամ նուազ բաժնուած կ'ըլլան զանազան խմբագիրներու մէջ, որոց թիւը կը տարբերի թերթին ծաւալին ու կարեւորութեան համեմատ։ Իմ նկարագրածս առաւելապէս խմբագրապետի մը պաշտօնին հանգամանքն է։ Բայց այսքան խառնապահանջ գործ մը անկարելի չէ անոր համար որ կը սիրէ իր արուեստ, ու չի դադրիր սորվելէ։ Առ բազումս ցրուեալքն տկարանան առ մին, ըսուած է իրաւամբ, և հետեւապէս խմբագրին անսխալն անկարելի է, ինչպէս անկարելի է բժշկին կամ փաստաբանին անսխալը։ Բայց հասարակութիւնն ի վերջոյ կը գնահատէ ա՛յն խմբագիր որոյ գրուածները ճշդութեան ու շահեկանութեան իտէալին ամենէն աւելի մօտեցած կը տեսնէ երկարամեայ ուսումնասիրութեամբ և արուեստին փորձառութեամբ։ Օրինակի համար, մի քանի շաբաթ առաջ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Մորպոգոյիմի առեւտրական իրաւաբանութեան խնդրոյն վրայ երկու հրապարակագիրներու մէջ, որոց մին արուեստիւ փաստաբան ալ է, և միւսը չէ։ Բայց ի վերջոյ յայտնի եղաւ որ ճշմարիտ իրաւաբանութիւնը փաստաբանին կողմը չէ եղեր, այլ փաստաբան չեղող հրապարակագրին կողմն է եղեր։ (*)

⁂

Բայց երբ, սիրելիս, պատահիք խմբագիրներու որք ռօմանէ զատ գիրք չեն կարդար ու կը պարծենան թէ չեն կարդար. — երբ տեսնէք հրապարակագիրներ որոց բոլոր ազատ ժամերը գրաւուած են զանազան զբօսանքներով. — երբ «ժողովուրդին շահերուն ջերմ հոգածութիւն» ցուցնող քրոնիկագիրներ գիտէք որք օդային գաղափարներով կը տոգորեն ընթերցողներն, և գուցէ իրե՛նց իսկ տակաւին չհասկցած չմարսած ընկերաբանական կարգ մը հին ու նոր վարդապետութիւնները, մեղկ մտածումներու և շուայտ յիշատակներու հետ խառն ի խուռն, ժողովրդին կլեցնել կը ջանան, ա՛յն ատեն կրնաք վախնալ, սիրելիս, որ ուրիշներու խելքին չհասնող համայնագէտները մի՛ գուցէ համայնագէտներ ըլլան իրենք, և շինելու տեղ աւրեն աւելի անփորձ ընթերցողներու միտքը։

Բ. ՔԷՉԵԱՆ

(*)—Եւ արդէն, իրե՞նք ի՛նչ կ'ընեն ամեն օր, երբ կը չարանան «համայնագէտ» խմբագիրներու դէմ։ Չէ՞ մի որ ընկերային կամ իմաստասիրական խնդիրներու վրայ կը ճառեն, առանց Իմաստասիրութեան Տոքթորի վկայականն ունենալու։ Չէ՞ մի որ դպրոցական և վարժապետական խնդիրներ կը պրպտեն՝ առանց վկայականի ո՛ եւ է էջը նոտալէ։ Իրենք չէ՞ն որ ազգային շէնքերու ոճ և ձեւ կը քննադատէին առանց ճարտարապետ ըլլալու։ Իրաւագէտնե՞ր են իրենք ամենքն, երբ իրաւաբանական խնդիրներ կը կտրեն կը նետեն։

Եթէ իրենց մասին կը զգան թէ ա՛յլ է անձուկ մասնագիտութիւնն և այլ՝ շահեկան դիւրըմբռնելի ընդհանրացումն և ռամկայումն, ի՞նչ տեսակ լուսամիտներ են իրենք որ նոյն ազատութիւնը կը զլանան ուրիշներու, — թերեւս աւելի փորձառուներու։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՉԻՆԱՑԻՈՑ

ԹԻԷՆ-ՑԻՆ, 18 Օգս. (Թայմզ.) — Չինական հիւսիսային նաւախումբը, Թինկ ծովակալի հրամանաց ներքեւ, Բէչիլիի ծովախորշին մէջ փնտռեց ճարոնական մարտանաւերն, և տեղեկագրեց թէ չինական եզերաց վրայ թշնամի նաւ չերեւիր այժմ։

ՇԱՆԿԱՅ, 19. (Թայմզ.) — Ասանի մօտ յաղթութը չինական փոքր զօրագունդ մ'էր։ Չինացի զօրաց մնացեալ մասն հիւսիս գացին՝ Մանչուրիայէն եկող չինական ստուար ոյժերուն հետ միանալու։ Ի Բինկ-Բանկ յառաջապահներու կռիւներ պատահեցան։ Հոն ի մօտոյ մեծ ճակատամարտ մը տեղի պիտի ունենայ։

(Այս ճակատամարտ տեղի ունեցած է, Արեւելքի երեկի թուով հրատարակուած կարեւոր հեռագրին նայելով, և Ճարոնցիք յաղթուած են։ Թայմզի թղթակցին տուած նորագոյն տեղեկութենէն դատելով, Ճարոնցիներուն պարտութիւնը ծանր բան մը եղած պէտք է ըլլայ։ Մ. Խ.)

ՇԱՆԿԱՅ. (Սէնթրըլ Նիւզ.) — Չինացիք իրենց երկրին մէջ մնացեալ Ճարոնցիները լրտես կը համարին։ Ճարոնցիք կը վախնան, և ոմանք չինական հագուստ հագան։ Ասոր վրայ Չինացիք պահանջեցին հիւպատոսներէն՝ ձերբակալել ամեն Ճարոնցիներ որք իրենց ազգային հագուստը թողած են։ Հիւպատոսք չընդունեցին։ Այս առաւօտ չինացի ոստիկանք բռնեցին ճարոնցի երկու պատուաւոր վաճառական և բանտարկեցին իբրեւ լրտես։

—Չինացիք դրգռուած են ամեն օտարազգեաց դէմ։ Ուայ-Հայ-Ուայի չինական նաւարանին մէջ աշխատող շատ մը անգլիացիներ և սկովտացիներ պարտաւորեցան թողուլ իրենց գործ պատերազմի պատճառաւ։ Երբ կը մեկնէին, չինացի զօրքեր թշնամանեցին զանոնք ու մինչեւ իսկ կրակըրին, բայց վնաս չեղաւ։

—Չինացիք անմերձենալի կը կարծէին Ուայ-Հայ-Ուայի զինուորական նաւահանգիստը, զոր փակեր էին թորփիլներով, և լոյսերը մարեր էին։ Բայց երեք գիշեր յաջորդաբար ճարոնական թորփիլանաւեր կրցան ներս մտնել, խուսափելով արգելքներէն կամ խզելով թորփիլներն, ու պէտք եղած տեղեկութիւնն ստանալէն ետքը բերդերուն ու սպառազինութեանց վրայ, մեկնեցան լռելեայն։

—Ի Շանկայ ճարոնական դրամներու գործածումն արգիլուեցաւ։ Ասկէ մեծամեծ վնասներ կը կրեն նոյն իսկ Չինացիք։

ՇԱՆԿԱՅ. (Ռէօյթէր.)— Նանքինի Փոխարքայն արգիլեց Չինէն Ճարոն ձի ղրկուիլ։ Հիւսիսէն սաստիկ հրաման եկաւ այս կողմի կուսակալներուն որ 100 հազար լիպրա ընտիր վառօդ ղրկեն պատերազմի վայրը մինչեւ երեք օր։ Ֆորմոզայի կուսակալն ևս այնպիսի ապսպրանք մ'ըրաւ, և ծանոյց թէ դէպ ի հարաւ ղրկուելիք շատ մը զէնքի համար կանխիկ դրամ պիտի վճարէ։ Չինարանի իշխանութիւնք մութոյ պնդութեամբ կ'աշխատին գոհացնել այս ամեն ապսպրանքներ։ Նոր զօրք ժողվելու մեծ հոգ կը տարուի։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒԻ Մ'ԸՆԿՂՄԱՆ

Կայսրուհի Ճարոնի անուն անգլեւամերիկեան թղթատար շոգենաւը Քորէայէ լուր բերաւ յԱմերիկա թէ Յուլիսի վերջին օրերը չինական առաջնակարգ նոր զրահաւորն Չէն-Եու-էն ճակատելով ընկղմած է ճարոնական առաջնակարգ շրջուն մարտանաւ մը, որոյ ընկղմումը թէպէտ ճարոնական թերթեր ծանուցած են, բայց չեն ըսած թէ Չինացիք ընկղմեցին զայն։ Ճարոնցիներն ալ կրակի բռնած են չինական առաջնակարգ զրահաւորն Չէ-Եու-էն, յորում 16 մարդիկ մեռած են, և գրաւած են չինական հին լրաբեր մարտանաւ մը, որ Լի-Հունկ-Չանկ փոխարքային սիրական նաւն էր։

—Ի Ֆորմոզա, Չինաց կառավարութիւնն իւրացուց Քիլունկի ածխահանքին բոլոր արտադրութիւնն, և օտարներու հանքածուխ ծախուիլն արգիլեց։ Պատերազմէն սկսելէն ի վեր, Թայ-Հէնկի ածխահանքն օրական երկու հազար թօն կ'արտադրէ ի հաշիւ Չինաց։

—Japan Mail անգլ. թերթն որ ի Թոքիօ կը հրատարակի՝ կ'ըսէ թէ ամենէն ուշագրաւ բանն է պատերազմի պէտքերուն ամենէն մեթոտաւոր ձեւով և յոյժ գործնականապէս կատարուիլը Ճարոնի կառավարութեան կողմէ։ 160,000 կանոնաւոր զօրք զէնքի տակ առնուած է և երկաթուղեաւ փոխադրուած՝ մեքենական ճշդութեամբ։

—Անգլ. ուրիշ թերթի մը Թիէն-Ցինի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Քորէա գտնուող չինացի զօրաց մէջ հիւանդութիւն ճարակած և շատեր մեռած են։ Տասնեակներով կը համրուին այն չինացի զօրականք որք իրենք զիրենք կախած են։ Ճարոնցի զօրաց մէջ ևս հիւանդութենէ մեռնողներ շատ են։

—Եւրոպական հրապարակներէ Չինաստանի կնքելիք փոխառութեան առթիւ գերման և ֆրանսական թերթեր նպաստաւոր բաներ կը գրեն չինական ելեւմտից վրայ, և կ'ըսեն որ եթէ Ճարոն չի դիմեր օտար հրապարակներու, պատճառն այն է որ Ճարոն Չինաստանէ շատ աւելի բան կը պարտի օտար հրապարակներուն, իր նախկին պարտուց հաշւէն։ Կարեւորն այն է սակայն որ այսպիսի մեծ ճգնաժամի մը մէջ Ճարոն կարող կ'ըլլայ դրամի իր մեծ պէտքն իր մէջէն հոգալու։

ՌՈՒՍԻԱ. — Ի մօտոյ Փեդերսպուրկի եղեռնադատ ատենին առջեւ պիտի դատուի նախկին պաշտօնատար Բէնինսքի անուն մարդն, որ անձնական գործի մը պատճառաւ վրէժ լուծել ուզելով, անցեալներն սպանած էր Ռակվոզոք Գ. կարգի ծովակալն։

ՀՐԴԵՀ Ի ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ. — Անցեալ կիրակի իրիկուն կրակ ծագեցաւ սպասաւորաց յարկին մէջ Սինդրայի հին պալատան, ուր կը բնակի այրի թագուհին Մարիա Բիա։ Շէնքը շատ բարձր ըլլալով, կրակը մարել դժուար եղաւ։ Ջրհանկիրք, պահապան զօրաց օգնութեամբ, յարկէ յարկ կը սլանային ջրոյ խողովակներ ի ձեռին, բայց մարդու կորուստ չեղաւ։ Կրակին պատճառ եղած էր սպասաւորաց անհոգութիւնն, որք կրակարանները բաց թողած էին։

ԴԻՊՔԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ. — 600 ուխտաւորք, շատեր այլ և այլ հիւանդութիւններէ վարակուած, Փարիզէ Լուրտի ուխտատեղին գացին անցեալ կիրակի։

—Էնթրանսիժան՝ հրատարակիչը սեպտ. 9/21ին պիտի դատուի՝ Վերաքննիչ և Եղեռնադատ Ատեանց դատաւորներուն դէմ անպատուիչ լեզուաւ խօսելուն համար։ Խմբագրապետ Պ. Ռոշֆոռ թէեւ բուն ամբաստանեալն է, բայց հանգիստ պիտի նստի Լոնտոնի մէջ։

—Ոստիկանութիւնը գտաւ ֆրանսական կեղծ դրամոց գործարան մը, որ իւր շինած դրամները կը քշէր՝ Փարիզի սրճարանաց սպասաւորներուն հետ համախոհութեամբ։

—Ֆրանսայի կառավարութիւնն 150 հազար ֆր.ի վճարմամբ գնեց Պ. Էտմոն Պլանի հռչակաւոր Քլամա— անուն ձին, անոր սերունդը շատցնելու համար պետական ախոռներուն մէջ։ Գերմանիա 200 հազար ֆր. տուած էր։

—Առաջին անգամ ըլլալով, Քէնէլ-ուրը եռակայմ մեծ շոգենաւն անցեալ ուրբաթ Փարիզ հասաւ, Լիվրբուլի և Փարիզի միջեւ շոգենաւային նորհաստատ երթեւեկութիւնն սկսելով Սէն գետի ճամբով։

—Անցեալ կիրակի Էբինալի մօտ շինուող բամբակի գործարանի մը պատը փլաւ, թաղելով տասն մարդիկ, որոց հինգն անմիջապէս մեռան։ Հիմերուն ջուր քալած էր։

Ի ՊԱՔՈՒ տարեկան տօնավաճառի մը հաստատումն արտօնեց կառավարութիւնը։ Նիժնի-Նովկորոտի տօնավաճառը մեծապէս պիտի վնասուի։ Բայց կ'երեւի թէ Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ այն տօնավաճառ իւր կարեւորութիւնը կորսնցնելու վրայ էր տարուէ տարի։

ԻՏԱԼԻԱ. — Իտալացի և ֆրանսացի երեսփոխաններ իրենց մէջ բարեկամաբար կը բանակցին եղեր՝ ֆրանքիւիտալեան առեւտրական պայմանագրոյ մը հիմերը դնելու։

—Իտալիա երկար ժամանակէ մ'ի վեր գաղտնի ոստիկաններու խումբ մ'ունէր Փարիզի մէջ, հսկելու համար իտալացի չարագործներու վրայ։ Հիմակ ալ Լոնտոնի մէջ կը կազմէ այնպիսի մարմին մը, թոյլ չտալու համար որ իտալացի չարագործներ հոն պատրաստեն իրենց չարիքները։

ԱԶԳ

ԼԸՊԷ և ԸՆԿ. ժամագործարանին կեդրոնատեղին ի Շօ-տը-Ֆօն (Զուիցերիա), քառասուն տարիէ ի վեր այնքան նպաստաւորապէս ծանօթ, որուն ժամացոյցներն Արեւելքի մէջ այնքան գնահատուած են ամենուրեք, փոխադրուած է ի վաճառատուն

Օրոստի Պաք և Ընկերութիւն
Էօմէր Էֆէնտի խան ի Պոլիս

Ամեն տեսակի հարուստ մթերք. շուտափոյթ կատարում ամեն յանձնարարութեանց։ 1081 24—26

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Օգս. — Ի Սէուլ ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է Ճարոնցիներու և Քորէացիներու մէջ, և կռուոյն մէջտեղ Ճարոնի դեսպանը զարնուեր սպաննուեր է Ճարոնցիներէ։

—Խորհրդարանը կը փակի վաղը, շաբաթ։

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Կը հաւատեն թէ Կայսրը չափազանց աշխատութեան պատճառաւ յոգնած ըլլալով, հանգչելու պէտք ունի, բայց իր վիճակ հոգ չի պատճառեր։

—Խաղաղականի ռուսական նաւատորմը կազմող նաւերուն թիւն իննի պիտի բարձրացուի։

—Նորէն կ'ըսուի թէ Կալլէսի իշխանին Բ. աղջիկը պիտի նշանուի Չարին եղբայր Բաւել Ալեքսանդրովիչի հետ, որոյ հանգուցեալ կինն էր Յունաստանի թագաւորին աղջիկը։

ՎԻԷՆՆԱ. — Հնտախտ. Պուքովինա, 10 վարակեալ 8 մահ։ Կալիչիա 156 վար. 77 մահ։

ԼԱ ՀԷ. — Հոլանտայի մանկամարդ թագուհին և խնամակալ մայր-թագուհին Վալքէրէն կղզին գացին ներկայ ըլլալու Ռիւյդէր անուն նաւային մեծ մարդուն արձանին բացման։ Երբ ողջոյնի թնդանօթք կը նետուէին, մարտանաւու մը մէջ պայթում եղաւ դիպուածաւ, և հինգ նաւազք մահացու կերպիւ վիրաւորեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Մայր Եկեղեցւոյ Թաղի արկածեալ կարօտելոց ի նպաստ հետեւեալ բարեսէր անձինք նուիրած են,

Արժ. Վահան Ծ. Վարդապետ Ցակոբեան ձեռամբ, Հաճի Խաչիկ էֆ. Ճաշաբանապետ ի Թօբխանէ, 60 քաշ լուբիա, 15 քաշ պանիր, 17 քաշ ձիթապտուղ, 50 քաշ բրինձ։ Բարեպաշտ ոմն երկու ոչխար եւ 50 քաշ հացագին, բարեպաշտ ոմն մէկ ոչխար, Օր. Քնարիկ Աջապահեան՝ մէկ ոչխար ձեռամբ Արզըեան Մ. էֆէնտիի, Տիկին Տիրուհի Սրզըեան մէկ ոչխար, Իզմիրի փաստաբաններէ Զիլինկիրեան Գրիգոր էֆ. երկու ոչխար՝ ձեռամբ Յովհաննէս էֆ. Մոստիչեանի, Թաշճեան Սարգիս էֆ. մէկ ոչխար, ձեռամբ Տէր Արսէն քահանայի, Տիկին Մարիամ Թաշճեան մէկ ոչխար ձեռամբ Տէր Արսէն քահանայի։ Բարեպաշտ ոմն մէկ ոչխար և 40 քաշ հաց, ձեռամբ Տ. Արսէն քահանայի։

Մադրի-Դիւղի Ազգ. Երկս. Նախակրթարանաց ամավերջի բերանացի քննութիւնք կը սկսին յառաջիկայ երեքշաբթի, 16/28 օգոստ. և կը տեւեն երեք օր, մինչեւ 18/30 օգոստոս։

Իսկ դպրոցական տարեմուտի և մանկապարտէզի հրապարակային խաղերուն միացեալ հանդէսը տեղի կ'ունենայ յաջորդ կիրակին, 21 օգոստ. կէս օրէն յետոյ, ժամը $2\frac{1}{2}$ին (Ը. Ե.)։

ԱԶԳ. — Ղալաթիոյ Կեդր. Նախակրթարանը պիտի բացուի յառաջիկայ 1 Սեպտեմբերի հինգշաբթի առաւօտը։

Ներքին լուրեր

ՍԵԼԱՄԼԸՔ. — Վեհ. Սուլթանը երէկ միջօրէին փառաւոր հանդէսով գնաց Համիտիյէ մզկիթն, ուր տեղի ունեցաւ Սելամլըքի արարողութիւնը։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն կատարեց ուրբաթու աղօթքը եւ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին ֆրանսական, հոլանտական, ռումանական և ամերիկեան դեսպաններն՝ իրենց առաջին թարգմաններով, Ֆերիդ Շէլթըն փաշա ու կինը, ոսմ. փարոսներու տնօրէն Պ. Քոլաս, գերմանական դեսպանատան երկրորդ թարգմանն ու կինը; ֆրանսական դեսպանատան նախորդ առաջին թարգման Պ. Լոնժվիլ, Եգիպտացի Մէհմէտ Սաադ փաշա, Լը Բէ Լրագրոյ թղթակից Պ. Լէսքան, Կէօլն լրագրոյ խմբագիրներէ մին, սեղանաւոր Պ. Պ. Սթէֆանովիչ ու Ռալլի և յիսունի չափ օտարազգի զբօսաշրջիկներ։

Ներկայից ոմանք սննկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ. — Երէկ, ուրբաթ, Սելամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ՝ նախ ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպոն եւ յետոյ հոլանտական դեսպան Պ. Վան Սէթալ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցան։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Պրուսայի կուսակալութիւնը հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ օգոստոս 10ի գիշերը ժամ 3.35ին Բաղալքէօյի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է առանց վտանգաւոր հետեւանք մը ունենալու։

—Մանասդըրի Ֆիլօրինա գիւղաքաղաքին մէջ օգոստոս 10ի գիշերուան ժամ 2.30էն մինչեւ առաւօտեան ժամ 12, երեք անգամ սաստիկ և երեք չորս անգամ թեթեւ ցնցումներ զգացուած են։ Մանասդըրի քաղաքին մէջ ալ նոյն ժամերուն մէկ քանի թեթեւ ցնցումներ։

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ. — Կրթական նախարարութիւնն որոշած է Գեղարուեստից վարժարանին ճարտարապետական դասարանի ուսմանց ծրագրոյն վրայ աւելցնել նաեւ շինուածանիւթերու տեսակին ու բաղադրութեան, տոկունութեանը և շէնքին հաստատուն ըլլալուն վերաբերեալ կանոնները։

ԱՐԿԱԾԵԼՈՑ ՆՊԱՍՏ. — Մեսսաժէ կը ծանուցանէ թէ Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը արքայական հրաման մը ստացեր է որ 50,000 դրախմի վարկ կուտայ անոր, Կ. Պոլսոյ երկրաշարժին արկածելոց ի նպաստ նուիրելու համար։

—Թէնպէքիի Րէժիին կողմէ նուիրուած գումարէն զատ, այդ ընկերութեան ընդհ. տնօրէն տը Ջօկէպ գերակոմսը 100 ոսկի, և իր երկու եղբայրները՝ Ժագ և Շառլ տը Ջօկէպ 20ական ոսկի նուիրած են։ Ընկերութեան ընդհ. քարտուղար Տէվլէթ էֆ. ևս նուիրած է 12 ոսկի։

—Պրուսայէն առաջին անգամ ըլլալով 17,041 ղրշ. ղրկուած է՝ Քաղաքապետութեան մէջ կազմեալ Նպաստամատոյց բարձր Յանձնաժողովին։

—Էսրէմիտի մէջ հանգանակութեան ձեռնարկուեր է ի նպաստ Կ. Պոլսոյ երկրաշարժին արկածելոց։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Պարսից Շահը Առիւծն և Արեւն ականակուռ պատուանշանը նուիրած է մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆին և նոյն պատուանշանի երկրորդ աստիճանը՝ ռուսական դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պ. Ալեքսիս Զմիրնոֆին։

Չարը արտօնած է այդ պատուանշաններու գործածութիւնը։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ նաւատորմը, որ կը բաղկանայ Հիտրա, Սբէձէ և Բսառա զրահաւորներէ ու փոքր մարտանաւէ մը, ի մօտոյ պիտի այցելէ Փոքր-Ասիոյ մէկ քանի նաւահանգիստները։

ԲՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ. — Պրուսայի Իղնիկ գիւղաքաղաքին մէջ օգոստ. 9էն 10, առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։ Զաքըրճա գիւղին մէջ երկու դէպք եւ առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։

Եսկիշեհիրի մէջ օգոստոս 9էն 10, չորս դէպք և հին ու նոր բռնուածներէն եօթը մահ։ Ինէկէօլի մէջ երկու դէպք և առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։

—Էնկիւրիի մէջ օգոստոս 10էն 11, ութ դէպք, որոց երկուքը մահացու։ Առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։

Գայսէրիի ու շրջակայ այգիներուն մէջ օգոստոս 10էն 11, երկու դէպք։ Ինճէսուի մէջ օգոստոս 9ին ու 10ին մէկ մէկ դէպք և մէկ մահ։ Գըրշէհրի մէջ առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ։ Ալաշէի մէջ օգոստոս 9ին երկու դէպք։ Օգոստոս 9էն 10, Նալլըխանի Սօրանկըր գիւղին մէջ երեք դէպք։

—Տրապիզոնի կուսակալութիւնն, ըստ տեղեկագրութեան Ճանիկի կառավարչին, օգոստոս 10 թուականաւ հեռագրած է թէ Գավագ մաքրանոցին մէջ 145 ուղեւորներէ Սրվազցի մը կասկածելի նշաններով հիւանդացեր ու անմիջապէս մեռեր է։ Այդ պատճառաւ նոյն տեղը գտնուող միւս ուղեւորաց համար տասնօրեայ քարանթինա հաստատուած է։

—Գօնիայի Նէվշէհր գաւառակին մէջ օգոստոս 8էն 9, մէկ դէպք և մէկ մահ։ Օգոստոս 9էն 10, Ագսէրայ գաւառակին մէջ երկու դէպք ու մէկ մահ։ Նէվշէհրի մէջ մէկ դէպք։

—Ատաբազարի մէջ օգոստոս 11ին դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՆԵՐՈՒՄ. — Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ներում շնորհուած է Մուսթաֆա Սիւլէյման անուն մարդու մը, որ մահուան դատապարտուած ըլլալով տասնհինգ տարիէ ի վեր Սիւլէյմանիյէ գաւառին (Մուսուլ) բանտին մէջ կը գտնուէր։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը կայս. Իրատէ մը համաձայն, քսան զէնքեր ղրկած է Սագըզի ու շրջակայից մաքսատուներուն համար։

—Սելանիկի մաքսային տնօրէն Շէմալ պէյ Սամսոն փոխադրուած է, Սամսոնի մաքսային տնօրէնը՝ Տարտանէլ և Տարտանէլի մաքսային տնօրէնն ալ Սելանիկ։

—Ջաթալճայի մէջ քարանթինային պատճառաւ առժամեայ մաքսային տեսչութիւն մը հաստատուած և այդ պաշտօն յանձնուած է Սիրքէճիի մաքսատան տնօրէնի օգնական Էմին էֆէնտիի։

ԵՐԿՐԱԽՈՒԶՈՒԹԻՒՆ.—Փարիզեան թերթի մը թղթակիցը՝ Սպանիացի երկրախոյզ Պ. Սագուրնինօ Խիմէնէզ՝ որ վերջերս Կ. Պոլիս կը գտնուէր, ընդունած է նամակ մը չահեկան մանրամասնութիւններ պարունակող սուրիական կոթողի մը վրայ որ մինչեւ ցարդ գաղտնեցուցած է հնախոյզները։ Պ. Խիմէնէզ չորս ամսէ ի վեր կը պտըտի Փոքր-Ասիան, աշխարհագրական, տեղագրական եւ հնախօսական ուսումնասիրութիւններ ընելու համար։

Մուսուլի նահանգին մէջ, Թուրք եւ պարսկական սահմանագլուխին մօտ, Քէլիշին կիրճին վրայ, որ 3200 մեթր բարձրութիւն ունի, կոթող մը կայ կոնաձեւ արձանագրութեամբ մը՝ անաղարտ, զոր մինչեւ ցարդ ոչ ոք լուծած էր։ Ասկից յիսուն տարի առաջ գտնուեցաւ Ռաուլինսընի կողմէ որ չկրցաւ կենալ հոն թանձր ձիւնին ու սառոյցին պատճառով որ լեռը կը ծածկէր։

1891ին տը Մորկէր որ Լուրիսթան (Պարսից ծոցին մօտ) կ՚երթար, յաջողեցաւ ուրուագծել այս կոթողին մէկ երեսը։

Այս ուրուագիծը այժմ գրեթէ անընթեռնլի է, Թրոքատէրօի Թանգարանը, բայց Պ. Խիմէնէզ, յուլիսի առաջին օրերը, յաջողեցաւ կատարեալ ուրուագիծ մը առնել կոթողին երկու երեսներէն։ Իր թուղթերը Մուսուլ ղրկեր է ուր պիտի լուծուին Վեր. Շէյլի ձեռամբ, Ալզասցի տոմինիկեան մը, որուն կայս. կառավարութիւնը պաշտօն յանձնած է շարունակել Նինուէի պեղումները՝ Կ. Պոլսոյ Թանգարանին համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարութեան ասիական բաժնին պաշտօնեաններէն Պ. Ալէքսիս Պէլիաէֆ եւ Ալէքսանդր Զէյպաթըզի՝ մայրաքաղաքիս ռուսական դեսպանատան կցորդ անուանուած են։ Մանասըրի դեր-հիւպատոս Պ. Ալէքսանդր Վիլիընկոֆ՝ Հանեայի (Կրետէ) հիւպատոս անուանուած է, եւ ռուսական շոգենաւային ընկերութեան գործակալ Պ. Ֆոնթօն՝ Տարտանէլի դեր-հիւպատոս։

ՏԻԿԻՆ ՍԱՌԱ ԲԱՌԹԻՐ, որ Ամերիկայի մէջ մեծ անուն ունի իբրեւ գրագէտ եւ որ Շիքակոյի Արուեստահանդէսին մէջ կը գտնուէր՝ մամուլ ներկայացուցիչներու դասակարգին մէջ, երեկ առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.— Յուլիս ամսուն Պրուսայի նահանգին մէջ 107 տնուորէ բաղկացեալ 510 գաղթականներ բնակութիւն հաստատած են։ 34 տնուոր 173 գաղթականներ ալ Էնկիւրիի նահանգը ղրկուած են։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ մէջ այս տարի վաճառուած են 1,200,000 քիլօ թաց խոզակ եւ 267,000 քիլօ չոր։ Անցեալ տարի առաջինէն 1,900,000 քիլօ ծախուած էր եւ երկրորդէն 441,000 քիլօ։

ՊԷՊԷԿԻ բարձանց վրայ երէկ ժամ 6ին մացառներ բռնկելով այրեցան եւ կարծուեցաւ թէ հրդեհ է։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆ պաշտօնեայք երէկ Ղալաթիոյ Արքատի փողոցը օթէլի մը մէջ Քալիկա Սօֆիանոս անուն հելլենացի մը ձերբակալեցին, որ Ցունաստանի մէջ մարդ մը սպաննած էր։

ԱՅՏԸՆԻ կուսակալ Հասան Ֆէհմի փաշա, որ քննական պտոյտի ելած էր, Պէրկամայի, Տիքիլիի, Սօմայի ու Մաղնիսայի կողմերը պտոյտ մը կատարելէ յետոյ անցեալ երկուշաբթի օր Իզմիր վերադարձեր է։ Կուսակալը հրամայեր է Տիքիլիի եւ Պէրկամայի միջեւ գտնուած խճուղին նորոգել։

ԿՐԷՏԷԷՆ կը գրեն թէ այս տարի խընձորի, նուշի ու եղջիւրի (ճէկէ պօյնուզը) բերքը առատ է, սակայն առեւտրական գործառնութիւնք կայուն վիճակ մը ունին։ Լաւ տեսակ նուշն, որուն օխան 10-15 ղրուշի կը ծախուէր, այս տարի հազիւ 5 ղրուշ կարժէ։ Եղջիւրի կէնդինարն ալ 25էն 12 ղրուշի իջած է. մետաքսի օխան Մէճիտիյէն 22½ ղրուշի հաշուով հարիւր ղըրուշի կը ծախուի։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ Թօյրան գաւառակին մէջ անցեալ հինգշաբթի օր յորդառատ անձրեւ եւ կարկուտ տեղալով հեղեղներ գոյացեր են։ Փուռ մը, տուն մը ու երկու կամուրջներ փլեր եւ տուներու մեծ մասին պատերն ու հիմերը ճեղքուեր են։ Ջաղացք մը փլչելով ջաղացպանը հեղեղներուն մէջ խղդուեր է։ Պարպա Եանի անուն մարդ մը կարկուտին սաստկութենէն մեռեր է։ Սէլանիկի կուսակալը հրաման տըւած է տեղւոյն գայմագամին՝ հարկ եղած օգնութիւնն ընել վնասելոց։

ԱՐԿԱԾ.— Թնդանօթարանի վերատեսչութեան Մէքթուպճիի Սայիտ պէյի որդին Րիֆաթ պէյ առջի գիշերը իր մէկ բարեկամին Րաիֆ պէյի հետ ձիով կանցնէր Պոլսոյ Ճէրրահ Փաշա թաղէն, երբ Րիֆաթ պէյի ձին խրտչեցաւ եւ երիտասարդը վար ինկաւ, սակայն ոտքը ասպանդակին մէջ մնացած ըլլալով, ձին բաւական տեղ քաշկռտեց զայն։ Րիֆաթ պէյ գլխէն ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով մօտակայ դեղարան մը տարուեցաւ, ուր անմիջական դարմաններ եղան։

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Վենետիկի Մխիթարեան Գոլէճը

Բացման օրն է Սեպտեմբեր 5/17։ Նորամուտ աշակերտներու համար, ծնողք կամ խնամակալք իրենց բանակցել պիտի [illegible] ամբ, երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը, Մխիթարեանց վանս [illegible], ի Լեհաստան խան, [illegible] մնացած օրերը վարժարանին մէջ։

Պարգեւաբաշխի հանդէսը, որ յ՚ամենայն [illegible] պատճառաւ, պիտի կատարուի նոյն ամսուն կէսէն առաջ. [illegible] կը ծանուցուի ընդ [illegible] օրը։

83 1—6 ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ

Ամէն անգամուան պէս, երէկ գիշեր ալ բուռն հետաքրքրութիւն յարուցած էր Պ. Օրթէկի արագավազութեան փորձը տեղացի մրցակցի մը հետ։ Այդ մրցակիցը Սըչան Օննիկը չէր, ինչպէս կը սպասուէր շատերէն, այլ անոր եղբայրը՝ ձիավար Գիրգոր, քսան տարեկան տղայ մը։ Բանկալթիի «Ժառտէն տէ Ֆլէօռ» պարտէզը, ուր պիտի կատարուէր մրցումը, լեցուած էր խուռն բազմութեամբ։ Մրցման պայմաններն էին՝ այդ պարտէզին շըջանը 150 անգամ կատարել մէկ ու կէս ժամուան մէջ։ Այդ բոլորակին երկայնութիւնն էր իբր 150 մեթր, հնձադրական հաշուով մը։ Սըչանի ընկերներէն խումբ մը ջըհանկիրներ, որոնք նախանձախնդիր էին իրենց արհեստակցին թողած արագավազութեան համբաւը չկոտրելու, Պ. Օրթէկի ներկայանալով առաջարկեցին որ իրենցմէ մէկ քանին, եւ կամ մէկը միայն մասնակցի մրցումին, փոխանակ Գիրգորին՝ որուն սրունքներու ուժին վրայ կը տարակուսէին։ Պ. Օրթէկի մերժողական պատասխանին վրայ, քաշուեցան, լուռ համակամութեամբ մը շարուելով ճանբուն եզրը ուր պիտի կատարուէր մրցումը։

Վազքը սկսաւ ժամ 2.40ին։ Երկու վազողները միջին հաշուով 40 երկվայրկեանի մէջ կը կատարէին պարտէզին շըջանը. բայց հետզհետէ աւելի փութացուցին իրենց գնացքը, որու միջոցին Ֆրանսացի վազողը երկու երեք շըջան առաւելութիւն ունեցաւ Գիրգորին վրայ։ 119րդ շըջանին, որ կատարուած էր 1 ժամ 10 վայրկենի մէջ, Գիրգոր իր 113րդ ու ... վերջին շըջանը կը կատարէր. Իր շուրջը հաւաքուեցան եւ ջուր սրսկեցին երեսին, քիչ մը կազդուրելու համար։ Եւ երբ Պ. Օրթէկի համակրողները անոր յաղթութիւնը կը շընորհաւորէին, անդին, Գիրգորի շուրջը համախմբուած էր ջըհանկիրներու խումբը, որոնց մէջէն մէկ քանի կրակոտներ, յայտնապէս զգածուած, կասկած կը յայտնէին՝ այս անգամ ոչ միայն ձիավարին սրունքներու ուժին, այլ եւ անոր անկեղծութեանը վրայ. կենթադրէին թէ այդ տղան աւելի վազելու կարող էր, բայց չըրաւ։

ՀԱԼՔԱԼԸ

Երկրագործական Վարժարանին մէջ աշակերտաց ընդունելութեան պայմանները

Ա.—Հալքալըի երկրագործական վարժարանը ընդունուելիք աշակերտք պէտք է օսմ. հպատակ ըլլան, Միլքիէի վարժարանին երկրորդական ճիւղին կամ Սուլթանիէի կամ Տարիւշշէֆագայի եւ կամ կրթական նախարարութեան իրաւասութեանը ենթարկեալ երկրորդական միւս վարժարանաց մէջ երկրորդական ուսումներն աւարտած ու վկայական ստացած ըլլան. Նոյնպէս ունենան ի ստորեւ յիշուած հանգամանքները։ Աշակերտք՝ Դ. յօդուածին մէջ նշանակուած եղանակով մրցման քննութեամբ կընդունուին։

Բ.—Տարիքնին պէտք է 16էն 22 ըլլայ, եւ իրենք՝ երկրագործի զաւակ եւ կամ գոնէ երկրագործութեամբ զբաղելու փափաքող ըլլան։ Պէտք է ցոյց տան բըժշկական տեղեկագիր մը, թէ իրենց ֆիզիքական վիճակը յարմար է երկրագործական ամէն աշխատութեանց եւ զերծ ո՛և է հիւանդութենէ։

Գ.—Ներկայացողը պէտք է ծանուցագիր մը ցոյց տան թէ առնուազն երեք տարի առաջ պատուաստուած են։ Նոյնպէս ամենէն վերջը իրենց ելած վարժարանէն եւ կամ բնակած թաղէն վկայական մը, թէ ո՛ւ է յանցանքի մէջ գտնուած չեն, բանտարկուած չեն, եւ թէ մաքուր բարոյականի տէր են։ Իրենց հետ պէտք է ունենան վեցական շապիկ ու անդրավարտիք, երեսի ու ձեռքի սրբիչներ եւ տասներկուքական գուլպայ ու թաշկինակ։

Դ.—Մուտից քննութեան առարկաներն են՝ Թուաբանական խնդիրներ, մակարդակ երկրաչափութիւն, գրահաշիւ (առաջին աստիճանէն մինչեւ մէկ անծանօթով հաւասարութեան մը լուծումը), ոչ-գործարանաւոր քիմիագիտութեան հանքակերպներու մասը, բնագիտութիւն (ծգողական զօրութիւն եւ ջերմութիւն), ընդհանուր աշխարհագրութիւն, Թուրքերէն գրականութիւն եւ ֆրանսերէն։

Ե.—Ընտրելի եւ ընդունելի աշակերտաց թիւը եթէ որոշեալ չափէն չհասնի, այն պարագային մէջ՝ պակասը լրացնելու համար պիտի փնտռուին անոնք, որք իրենց երկրորդական ուսումը կայս. վարժարանաց մէջ առած են եւ կը փափաքին մասնակցիլ մրցման քննութեան։

Զ.—Անոնք որ վարժարանը ընդունուելու համար մրցման քննութեան պիտի մասնակցին, պարտին Կ. Պոլսոյ մէջ մինչեւ օգոստոս 15 դիմել անտառաց, հանքաց եւ երկրագործութեան նախարարութեան։ Գաւառաց մէջ ալ մինչեւ օգոստոսի վերջը՝ Պէրութի, Էրզրումի, Տիարպէքիրի, Հալէպի, Գոնիայի, Սըվազի, Էնկիւրիի, Այտընի ու Շքօտրայի կուսակալութեանց եւ Պիղայի կառավարչին։

Է.—Մրցման քննութիւնը տեղի պիտի ունենայ ի Կ. Պոլիս՝ անտառաց, հանքաց եւ երկրագործութեան նախարարութեան երկրագործական մասնագիտաց ժողովին առջեւ։ Գաւառաց մէջ՝ քննիչ յանձնաժողովոյ մը առջեւ, զոր կը կազմեն նահանգին կրթական Տնօրէնը, երկրաչափը, անտառաց քննիչը, երկրագործական գործնական վարժարանին, տիպար արտին ու երկրորդական վարժարանին Տնօրէնները։ Այդ յանձնաժողովին կը նախագահէ երկրագործական քննիչը եւ անոր բացակայութեանը՝ անտառաց քննիչը։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆՔ

Մնակեան Էֆէնտիի թատերախումբը վաղը գիշեր Նշան Թաշըի Օրօրա թատրոնին մէջ պիտի ներկայացընէ Օնէյ ԴԱՐԲՆՈՑԱՊԵՏԸ, Թուրքերէն լեզուաւ, ի նպաստ խումբին առաջին դերասանուհի տիկին Պինէքմէճեանի։ Նաեւ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը։

—Պ. Լաջրոնիայի իտալական օբերայի խումբը այս գիշեր Գատը-գիւղ կերթայ, ուր Մէօհիւրտարի պարտէզի թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ Lucia di Lamermoor: Գիներն են՝ թիկնաթոռ 20 ղրշ., նստարան 10 ղրշ., մուտք 10 ղրշ.։ Վաղը գիշեր, նոյն խումբը Թէփէ-Պաշըի ամառնային թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ Fra Diavolo։ Թէփէ-Պաշըի պարտէզին մէջ վաղը գիշեր հրախաղութիւնք պիտի կատարուին. այս առթիւ պարտէզին մուտքը 2 ղրշ. է. Թատրոնի տոմսերն ընդունելի են նաեւ պարտէզի մուտքին համար։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

Մեր արուեստագէտ դասուն վրայ երիտասարդ անդամ մըն ալ աւելցաւ, Պ. Կարապետ Եազմաճեան, որուն անունը տեսնել սկսած ենք գեղանկար պատկերներու ներքեւ։ Ծանօթ ճշմարտութիւն մըն է թէ գեղարուեստի մրցանակն այնպիսիներուն պահուած է, որոնք ի բնէ գիտեն տարբաղադրել գոյներն եւ անոնցմով նոր հրաշակերտներ երեւան բերել։ Այնպիսին արուեստին մէջ շատ կանուխէն կը հնչէ արուեստին ձայնը, եւ նա՝ այսինքն գեղարուեստի սիրողը՝ պաշտումով մը կը լսէ զայն։ Պ. Եազմաճեան անոնցմէ է, որ մէկ քանի գծերով, մէկ քանի գոյներով կը յայտնեն իրենց նկարչի կարողութիւնը։ Պ. Եազմաճեանի վրձինը կը պատկերէ իտէական գեղեցկութիւններու մարմնացումը։ Եւ բաց աստի, գիտէ նաեւ նրբակերտ եւ ճաշակաւոր կերպով պատրաստել վաճառատանց եւ այլ հաստատութեանց վերտառութիւններ ու արձանագիրներ գունագոյն եւ կամ ոսկեճաճանչ։ Սոյն երիտասարդ նկարիչը վաղուց վկայական ստացած է Գեղարուեստից կայս. վարժարանէն, ուսկից ելլելէն ետք գիտցած է օգտուիլ նաեւ ծանօթ նկարիչ Պետրոս էֆ. Սրապեանի հրահանգներէն եւ իր բնական ձգտումովը հետամուտ եղած է արուեստագէտի չքնաղ անուան։ Պ. Եազմաճեանը կամ իր նկարները տեսնել ուզողները կրնան դիմել Պոլիս, Սուլթան Համամ, Գոռանեան եղբարց Թղթավաճառանոցն, ուր հաստատած է իր կեդրոնը։

Աստի անդի

ՉԻՆԱԿԱՆ ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ

Շուէտացի երկրախոյզ Տոքթ. Սվին Հէտին, որ այս պահուս Ասիա կը ճամբորդէ, վերջերս ռուսական հիւպատոսարանի պաշտօնէից հետ ճաշի հրաւիրուեր է Քաշկարի կառավարիչ Տաօ-Թայի կողմէ, որ 46 տեսակ կերակուր հրամցուցեր է անոնց։ Պ. Հէտին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ այս սեղանին վրայ։

Երբ չինացի մը ցերեկուան ճաշի կամ ընթրիքի հրաւէր կ՚ունենայ, երկու օր առաջ կ՚ուղղէ հրաւիրագիրը։ Եթէ հրաւիրեալը ետ չդարձնէ նամակը, բնել է թէ կ՚ընդունի զայն։ Միջօրէին համար ճաշի հրաւիրուած անձը միջօրէէն յետոյ ժամ 2էն առաջ պէտք չէ ներկայանայ, վասնզի Չինացիք չեն սիրեր ճշդապահ ըլլալ։ Եթէ հրաւիրեալը ճիշդ կէս օրին երթայ, ապահովապէս տանուտէրը բնացած պիտի գտնէ եւ հաւանաբար սեղանն ալ անպատրաստ։ Սպասաւոր մը այցելուին կը ներկայացընէ տանտիրոջ մէկ այցետոմսը, որ կը նշանակէ թէ այցելուն կրնայ ազատօրէն իր արդուզարդն ընել։ Այս ձեւակերպութենէն ետք, սովորութիւն է որ տանուտէրը հիւրին գաւաթը մինչեւ իր ճակատը բարձրացընէ, որմէ ետք միայն կը յանձնէ անոր. Նոյն բանը կ՚ընէ նաեւ երկու փայտեայ գաւազանիկներուն՝ որոնք Եւրոպացիներու պնակին վրայ կը դրուին սպասի տեղ։ Ցետոյ աթոռներն աջէ կ՚անցունէ եւ մէկիկ մէկիկ կ՚սրբէ զանոնք՝ ապահովցնելու համար իր հրաւիրեալը թէ կրնայ հանգիստ նստիլ. մինչեւ իսկ աթոռին փոշին սրբելու ձեւ մը կ՚ընէ, առանց իրապէս անոր դպչելու։ Այս ձեւակերպութեանց կատարումէն ետք, հրաւիրեալք կը բազմին կարմիր ջրդեղուած սեղանի մը շուրջը։

Ցետոյ կը սկսին հասնիլ խումբ մը սպասաւորներ, իւրաքանչիւրը յախճապակեէ կլոր ամանով մը կերակուր բերելով։ Պընակները կը դնեն սեղանին վրայ, եւ անոնք պարպուելնուն պէս ուրիշներ։ Հըրաւիրեալներուն առջեւ կը դնեն նաեւ փոքրիկ ափսէներ, որոց մէջ կան համեմներ։

Պ. Հէտինի յիշած ճաշը կը բաղկանար ոստրէներէ եւ ծովի ու անուշ ջուրի ձուկերէ, զանազան կերպով պատրաստուած։ Ցետոյ բերին սունկ, ոչխարի ճարպ, ժամպօն, եւ ուրիշ կարգ մը կերակուրներ, որոնք իրենց երեւոյթով ու բուրումով բնաւին հրապուրիչ չէին եւրոպացիներուն համար։ Աղանդերը կը բաղկանար խոզի ճարպով շինուած թանձր անուշեղէնէ մը ուսկից եւրոպացի հրաւիրեալք հազիւ կրցան ուտել թէյի ու օղիի օգնութեամբ։ Այս կերակուրներու մեծագոյն մասը Չինաստանի կեդրոնէն բերուած էին եւ հետեւաբար հազուագիւտ ճաշ մը կը կազմէին Քաշկարի երկրին բնակիչներուն համար։

Պ. Հէտին կը յարէ իր նամակին մէջ թէ եւրոպացի հիւրերը շատ ձեռք չի դըպցուցին Քաշկարի կառավարչին կողմէ իրենց հրամցուած կերակուրներուն։ Մինակ, ռուս միսիոնար Պ. Իկնաթիէֆ կրցաւ ուտել քառասունըվեց տեսակ կերակուրներէն՝ տասներեքը գաւաթ օղիի օգնութեամբ։ Եւ, սեղանէն ետք (որ տեւեց երեք ժամ) նոյնքան զուարթ էր որքան առաջ։ Ճաշի ժամանակ կը նուագէր նուագախումբ մը որ կը բաղկանար սրնգահարէ մը, քանի մը թմբկահարներէ ու երգիչներէ։ Երկու տըղաքներ ալ կը պարէին։

Տեղական քաղաքավարութիւնը կը պահանջէ որ վերջին կերակուրը ուտուելուն պէս, հիւրերը ելլան սեղանէն։ Այս սեղանին ներկայ եւրոպացիները, կը յարէ Պ. Հէտին հեգնօրէն, փութացին համակերպիլ այս սովորութեան։

ԱԶԴ

Բերայի Հայոց Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ «Դրէյկին» [illegible] ի Պէօյիւքտէրէ Ֆրանսըզ Սոքաղի [illegible] Գարաօղլու է փողոցի մէջ՝ [illegible] կանգուն [illegible] եւ երեսուն կանգուն խորութեամբ, ընդ [illegible] կանգուն տարածութեամբ գետնի վրայ, երեք սենեակ եւ մէկ խոհանոցով թիւ 15 փայտաշէն տան երեք չորրորդ բաժինը [illegible] մնացած եւ [illegible] չորրորդն ալ իր բաժինը ծախու [illegible] ըլլալով, եր յի թաղական խորհուրդն աճուրդի դրութեամբ ի վաճառ հանած է յիշեալ տունը։

Ծախու առնել ուզողները կը հրաւիրուին դիմել Բերայի թաղական խորհրդարանն ամէն օր [illegible] ժամը [illegible] մինչեւ կէս օր, եւ կամ Պ. [illegible] Ղուկաս աղայի միջոցաւ՝ տեղւոյն [illegible] եկեղեցւոյ թաղական խորհրդոյն, անուննին արձանագրել տալու եւ կանոնական ապահովագրամը վճարելու համար։ 86 1—4

ՆԱԽԱԶԴ

Ի մօտոյ լոյս կը տեսնէ

ԿԶԲՈՒՆՔ ՃԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ
եւ
ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
12ՐԴ ԳՈՐԾ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ

Ինքնուրոյն ու դիւրընտել ոճով կ՚աւանդէ «բառերու կիրառութեան եւ համաձայնութեան» օրէնքները։ «Գործնականէն տեսականը» հետեւցնել, «Ծանօթէն անծանօթը» զոր եւ այս է գրքոյկին մէջ որդեգրուած դրութիւնը ու լիովին կը համապատասխանէ մանկավարժական նորագոյն սկզբանց։ 61 1—5

ԸՆԹԱՑՔ ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՏԱՃԿԱԽՕՍ ՀԱՅՈՑ

Երկրորդ [illegible]
ՄԱՆԿԱՆՑ

Երրորդ տպագրութիւն յաւելեալ եւ բարեփոխեալ Վաւերացեալ Մէարիֆէն եւ Ազգ. Ուսմ. Խորհրդէն
ԳԻՆ 5 ԴԱՀԵԿԱՆ

Կեդրոնատեղի—Թիւ 11 Գազասքէր խան, գրասենեակ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ Թիւ 59 2—10

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅ

Օսմ. Հանրային պարտուց փոփոխեալ պարտաթուղթեր. ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ օսմ. հանրային պարտուց վարչական խորհրդոյ օգոստ. 9/21 թուական ծանուցումին համեմատ, կէս առ հարիւր (½%) տոկոս մը պիտի վճարուի՝ իրենց պարտաթուղթերուն անուանական արժէքին վրայ։

Ուստի պարտին 1894 սեպտ. 1)13էն սկսեալ ներկայացնել իրենց պարտաթուղթերուն թիւ 22 կտրոնները սովորական պորտըրօներուն հետ, օսմ. կայս. պանքան, Պոլիս, Թարաքճըլար, թիւ 15, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը, կէսօրէն առաջ ժամը 10էն մինչ 2 կէս օրէն ետքը (Ը. Ե.)։

Ջնջուած կտրոններուն ու պարտաթուղթերուն փոխարէն իրենց պիտի յանձնուի ընկալագիր մը որ հանուելէն տասն օր ետք պէտք է ներկայացուի օսմ. կայս. պանքան ի Ղալաթիա։

Կ. Պոլիս 21 Օգոստ. 94 1—5

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ

Օսմ. հանրային պարտուց վարչական խորհուրդը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ Սեպտ. 1/13 էն սկսեալ կէս առ հարիւր (½%) տոկոս մը պիտի վճարուի Օսմ. հանրային պարտուց փոփոխեալ պարտաթղթերուն թիւ 22 կտրոնին վրայ։

Ցիշեալ պարտաթուղթերու տոկոսներուն վճարումները պիտի կատարուին կտրոններուն վրայ նշանակուած բոլոր քաղաքներուն մէջ, մինչեւ 12 Փետր. 1895։

Այս պայմանաժամին անցնելէ ետք Կ. Պոլսոյ մէջ միայն պիտի վճարուին։

Կ. Պոլիս, 22 Օգոստ. 94 1—5

THERAPIA SUMMER PALACE
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԵԾ ՊԱՆԴՈԿՆԵՐՈՒ
ԹԱՐԱՊԻԱՅ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՆՈՐ ՊԱՆԴՈԿ
ԱՄՐԱՆ ԵՂԱՆԱԿ ՎՈՍՓՈՐԻ ՎՐԱՅ
Յունիս 15էն մինչեւ վերջ Հոկտ.ի (Ն. Տ.)
ՃԱՇԱՐԱՆ.—ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ.—ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹԻՒՆՔ.—ԶԱՆԱԶԱՆ ԽԱՂԵՐ.—ԲԱՂՆԻՔ

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ
Գ. Պաղտատլեան
ՑՈՒՑԱԿ ԳՐՈՑ
ՀԱՆԴԵՐՁ ԶԱՆԱԶԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՕԹՈՒԹԵԱՄԲՔ

Գրատունս երկրորդ անգամ ի լոյս ընծայած է սոյն գեղեցիկ եւ սիրուն Գրացանկն ուր ամփոփուած է.

Ա. Իրեն սեպհական գրքերն, որոց պարունակութեան մասին կուտայ ուրոյն պիտանի ծանօթութիւններ իրենց գներով.

Բ. Հրապարակի վրայ յաճախեալ դպրոցական, գիտական, գրական եւ այլ ամեն տեսակ գրոց ճոխ ցանկ մը իրենց գներով.

Գ. Պաղտատլեան գործատան այն է՝ Տպարանի, Վիմագրատան, Կազմատան եւ Գրատուն-Թղթավաճառանոցի վերաբերեալ տեղեկութիւններ.

Դ. Համայն Թուրքիոյ Թղթատարութեան սակագնոց մասին կարեւոր գիտելիք, ուր մի առ մի ցուցուած է Նամակներու, Թղթերու, Գրքերու, Նմոյշներու եւայլ եւայլ Աւանդներու սահմանեալ փոխադրութեան գիներ հեռաւորութեան շրջանակաց համաձայն.

Ե. Հեռագրական կանոնագիր եւ սակագին համայն Թուրքիոյ.

Զ. Համեմատական արժէք օտար դրամոց.

Է. Դրոշմաթղթիկ կանոնագիր եւ ցուցակք գնոց ըստ վերջին 1894 տարւոյ արքագրութեան.

Ը. Մշտնջենական Օրացոյց դիւրըմբռնելի, որ պարզ տախտակի մը վրայ կը պատկերացնէ 1600էն մինչեւ 2400 տարիներու ամսաթիւերն ու օրերը.

Գրացուցակիս Ա. տպագրութիւնը ինչ ինչ կարեւոր գիտելիքներ պարունակելուն՝ պէտք ունեցող թէ ոչ՝ ձրի ըլլալուն համար հազարաւոր օրինակներն սպառեցան սուղ ժամանակի մէջ, ուստի այս անգամ սպառելու 2 ղրշ. գին սահմանել անոր որպէս զի գրքին թղթեգինը, տպագրութեան եւ այլնի պէտք ունեցողներն միայն առնեն եւ մենք ալ հասած ըլլանք մեր նպատակին.

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

13/25 Օգոստ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գինը	Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուական	Ընթացիկ Գիներ: Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,133,372	100	1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	64 —	64 —
» 10,241,048	100	1	» » B		40 —	40 —
» 30,332,311	100	1	» » C		29 30	30 —
» 43,963,396	100	1	» » D		27 33	27 35
Ֆր. 703,000,000	400	—	Ռումէլիի Երկաթուղի	1870	126 50	126 25
Ա. Ո. 4,545,000	100	4	Օսմանիէ	1390	98 —	99 —
Ֆր. 185,631,180	500	5	Բրիօրիթէ	1390	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,938	Ֆր. 500	5	Մաքսային Պարտաթուղթ	1886	— —	— —

Անուանական Դրամագլուխ	Անուանական	Վճարուած	Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուական	Գոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 25	8 20
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	3 18	3 30
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	4 30	4 30
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթղթ. Լաւրիումի Հանքին	1878	39 —	40 —
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	300 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		470 —	470 —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	6 25	6 27
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		520 —	520 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	19 26	19 25
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	1 87½	1 77 20
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	6 40	6 55
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1882	350 —	350 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Քրիմ) DԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	1	85
1 ամսուան համար	3	25
1 օրուան համար		70
Թըքոր	—	—
Կանիփիլ (Հէվալէսիգ)		20
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109 ⅞	
Փարիզ » Ֆր.	22	92½
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	25
Պերլին չէք Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	2	75
1 ամսուան համար »	6	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	11
20 Ֆրանքնոց	87	22
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Ռուպլ Թղթադրամ	8	46
Մէճիտիյէ	108	02
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 24 Օգոստ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	— —	—
» » C » »	27	70
D (Բացուած »	25	30
(Գոցուած »	25	37
Ռումէլիի Երկաթուղի »	126	50
Բրիօրիդէ »	488	75
Մաքսային Պարտաթուղթ »	503	75
Օսմանիյէ »	458	12
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	446	25
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	635	—
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	103	37
» » 3½% »	108	20
» Իտալական »	81	35
Քրէտի Լիոնէ »	740	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	900	—
Քոնդուառ տ՚Էսքոնդ »	512	50
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2875	—
Եգիպտական Միացեալ »	—	—
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	205
ՎԻԵՆՆԱ 24 Օգոստ.		
Ռումէլիի Երկաթուղի Ֆիորին	66	60
Օսմ. Ռէժի »	219	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	124	85
« Փարիզի » »	49	37

ԼՈՆՏՈՆ 24 Օգոստ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	—
» » B »	40	—
» » C »	27	50
D (Բացուած »	25	06
(Գոցուած »	25	06
Օսմ. Փոխառ. 1871ի (Փոփոխեալ)	98	25
Փոխառ. 1877 (Տիֆէնս Լօն)	103	50
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	15	25
Այտընի Երկաթուղի »	11	50
Գասապայի » »	— —	—
Միացեալ Եգիպտական »	108	25
Առանձնաշնորհեալ » »	— —	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	102	25
Ռանթ Հելլենական 5% »	31	50
» » 4% »	34	75
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	85	50
» » Նոր 6% »	99	75
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	324
ՊԵՐԼԻՆ 24 Օգոստ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	30
Ռումէլիի Երկաթուղի »	111	—
Անատոլուի Երկթ. ¼ Պրթղթ. »	93	20
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	345
» Փարիզի » 2 ամիս	80	75

Ընդդէմ պնդութեան.—Վիշիի լուծիչ փոշի։

١٣١٠ كانون اول | ١٣١٢ رجب
٢٠ | ٥
كون ٣١ روز قاسم ٥٦ | صالى | كون ٣٠ وقت ظهر ٢٣ ٧
1894 Կէս օր 7 23 Μεση. Midi 7 13 18:5
ԴԵԿՏԵՄ. Երեքշաբթի Սրբոյն [illegible] եպ. եւ [illegible] վկային | Декемв 20 Вторник
5655 טבת 5 שלישי
ΔΕΚΕΜΒΡ — ΤΡΙΤΗ Ἰγνατίου Ἱερομάρτυρος | JANVIER MARDI CIRCONCISION
20 | 1
Ἡμέρας 31 Or | Jours 31 1—364

Ս. Փ.
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ
Գին 50 Փարայ
ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
ՍԵՐՎԻՉԷՆ ՏՊԱՐԱՆ
Կոստանդնուպոլիս, Սուլթան Համամ

Աղիւսի գործարանատէր Եղիա էֆ. Շահպազեան, ի դիւրութիւն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց, գրասենեակ հաստատած է Ղալաթիա, Գարաքէօյ, Եէնի-խան թիւ 11, 12 ուր կը գտնուին շինութեանց վերաբերեալ մեքենայի եւ ամեն տեսակ աղիւսներու օրինակներ։ Գիներն յոյժ գոհացուցիչ, հանդերձ վճարմանց դիւրութեամբ։ 37 11—30

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ ԱՆԳԼԻԱ
1852ին հիմնուած
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 անգլ. ոսկի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 1,540,000 » »

Ապահովագրութիւնք ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ կալուածներու վրայ, թէ քարաշէն եւ թէ փայտաշէն, կահերու եւ ապրանքներու վրայ։

Ընդհ. գործակալք ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ եւ ԸՆԿ. Ղալաթիա, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, թիւ 4
Փոխ-գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Պոլիս, Անանիասի խան

ՀԵԾԵԼԱՆԻՒ
ՀԵԾԵԼԱՆԻՒ
ՀԵԾԵԼԱՆԻՒ

1894ի օրինակներ, Տընլօբ օդահան քաուչուքներով ու սնամէջ քաուչուքներով, առաջին տեսակ։

Կը գտնուի Պ. Պ. ՊՕՆՏ ՍԻԼԼԷՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ քով, Ղալաթիա, Քիւչիւք-Թիւնէլ խան։ Ներկայացուցիչք անգլիական գործարաններու։

Կը խնդրուի քննել եւ բաղդատել։ 54

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1860 ԻՆ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Կ. ԻՆՃԻՃԵԱՆ ՈՐԴԻՔ
ՃՇԴԻՏ ԳԻՆ ՍԱԿԱՒ ՇԱՀ
ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՓՈՒՃՃՈՒԼԱՐ, ՓՈՔՐ ԱՊՈՒՏ ԽԱՆԻ ԿԻՑ, 4, 6.

ՃՇՄԱՐԻՏ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԻՑ

Այս բազմամեայ համբաւաւոր Տուն, ընդարձակ քառայարկ շէնքի մը սրահներուն մէջ, իր Գաւառացի եւ Պոլսեցի Պատ. յաճախորդաց տրամադրութեան ներքեւ դրած է մետաքսէ, բրդէ, գծանէ, բամպակէ, ֆիլոտէքսէ այլ եւ այլ տեսակ հագնելիք ամառնային եւ ձմեռնային. դանակեղէնք եւ այլ մանր երկաթեղէնք, Խուրտէվաթի եւ Թուհաֆիյէի ամէն առարկայք. քանուածներ, ժամացոյցներ, մեծաքանակ թէ փոքրաքանակ (մինչեւ քառորդ տուզինա).— Գուլպա, թաշկինակ, ֆանէլա, խաւլու, անձեռոց, բլաստրոն, փողկապ, վզնոց, գօտի, ժարէթ արանց եւ կանանց, միսօ, պէյդա, շալ, բարիւշոն։ Նաեւ անուշահոտ, եւ զմելի, մկրատ, ածելի. ոսկի, արծաթ եւ նիքել ժամացոյցք, փանթուլ, շղթայ, զանգակ։ Ծխախոտ, սիկառի տուփ։ Կաշեղէնք, տիկնանց պայուսակներ, նաեւ արմօնիկ, ֆէնիքս, արիօզա, արիսթօն։ Կոճակեղէնք։ Խաղալիկներ [illegible]։ Անկողնոյ ծածկոյթք բիքէ եւ բուրդ։ Սեղանի սպասք ալթարա։— Ուղղակի յարաբերութիւնք եւրոպեան եւ ամերիկեան գործարանաց հետ։ Ամենէն խիստ ճաշակն եւ ամենէն համեստ Քսակն հաւասարապէս գոհ կրնան մնալ։ Ընդարձակ գործառնութիւնք գաւառաց հետ։ Ցանձնարարութիւնք շուտ եւ ճիշդ կը կատարուին։ Երաշխաւորեալ մեծաքանակ գնորդներու ապառիկ ալ կը տրուի։ ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ։ 1088 3մ—12

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,794,012

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԵՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վաճառաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև չէր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասուն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՅՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւեր և առագաստանաւեր մէջի ապրանքներն և դրամարկղներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Դնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնել փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 23 սենեակներն, առ. ԺՈՀԱՆ Յ. ՍԵՐԱՓԵԱՆ Գործակալ ի Պոլսոյ վերոյիշեալ երկու Ընկերութեանց։

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

1881 Մարտ 20ին կայսերական հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար 55,000,000 Ֆրք.
1893ի հասոյթք 20,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ 70,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փոխ. Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Զէօմէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌՈՒԲԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ — 20 ՍԵՓԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 28

Պիտի պահէք ձեր դէմքին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

պատրաստուած ՊԻԶՄՈՒԹՈՎ ձեւամբ

CHles FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՏՐԲ. Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ — ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ — Հաստատեալ
1852 — Պահչէ-Գաբու Կ. Պոլիս — 1852

Մասնագէտք ատանց քակուած լինոց արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաստոյգ ցաւած ակռաները, ոսկի, արծաթ և ամալգամ լեցնելու, ինչպէս նաև կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամէն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչև կէս օր։ 38

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիոյ և Պոլսոյ մէջ կանոնաւոր բանուկ

Անտոնիէ շոգենաւը Պաթում պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն օգոստ. 28ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Մէնկրէլի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի օգոստ. 28ին։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութեան նաւուղեքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
1054 Մումհանէ փողոց Թ. 108

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ութ տարեկան երթեւեկ Լիվերփուլէ և Ամերիկայի մէջ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գասգալոնիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մառաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Աղլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Շէրպուրինշ շոգենաւը, նաւապետ Պաքոն, Լիվերփուլէն հոս պիտի հասնի դէպ ի սեպտեմբեր 2։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas G. Joly
Ախըսխաթի խան, թիւ 401
Ղալաթիա 932

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible] Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի մէջ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինիօ	1600	Բալերմօ	3200
Անձէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արոլօ	5500	Կիգանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բոլօ	1000
Սրիօստօ	3000	Կրոտիօ	2200	Քուիտօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալտօ	4400
Պորոտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիփսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գազօ	2000	Քօլբինօ	4 00	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիբակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուբօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօբբիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	3500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էլսինօ	2600	Մուրինօ	3100	Ըէնօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օթլանտօ	3000	Տիֆայնընս	[illegible]
Ֆրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճրմպօ	200
Ֆալքօն	800	Օզրանօ	4500	Զէրօ	[illegible]
Ֆլօրօ	700	Օղօրտօ	2000	Մօսըլթօ	[illegible]
		Էճիբշըն Մօնարք	8000		
		Բրիթըն Մօնարք	8000		
		Էրդիըն Մօնարք	8100		

Մօրէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Րայս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 11ին և 25ին հոս կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՅՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա
39

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ — Յ. ԽՈՒՏԳՈՒԼԵԱՆ

THE ECONOMICON — ΤΕΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ — ԹԷՅ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ
MARQUE DEPOSÉE

Մասնաճիւղ կը գտնուին Օսմանեան ամէն քաղաքաց մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, թէյի ճաշակն ևս նրբացած է, որով թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբք, այս տարի ևս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ ևս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ սնտուկներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուած վստահութիւնն կը բաշխէ մեզ առաւել ևս յարիլ մեր սկզբունքին, որ է ողջամտութիւն, ընտիր թէյերու տեսակ, չափ և գնոյ մաքուր։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ևս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ, Յ. ԽՈՒՏԳՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

ԿԱՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ՍԻՆԿԸՐ

Լաւագոյններն աշխարհի մէջ։ Ամեն ցուցահանդէսներու մէջ ամենէն բարձր վարձքերն առացած է։ Սինկըր գործարանը միայնակ աւելի մեքենայ կը ծախէ քան բոլոր միւս գործարանները միահամուռ։ Սինկըրի ճշմարիտ մեքենաները կը կատարեն ասեղի ամեն տեսակ գործեր։ Իր մեծ համբաւին պատճառաւ, բազմաթիւ կեղծեր շինուած են։ Ուրեմն միակ չի բաւեր Սինկըր անունը մեքենային վրայ. ճշմարիտ Սինկըրները մի միայն կը ծախուին Պ. Կ. Նայտլինկէրի մթերանոցներուն մէջ, Պոլիս, Սուլթան Համամ թիւ 2. Տիրէկլէր Արասը Շէհզատէ Պաշի, թիւ 72. Ղալաթիա, Թիւնէլին բովը, դատարանին դիմացը. Քարաքէօյ, Շիշլիի Թրամուէյին կայարանը. Բերա, Կալաթա-Սերայի վարժարանին դէմը։ Սինկըր ընկերութիւնը մասնաճիւղեր ունի Թուրքիոյ ամեն գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ Սինկըրի ճշմարիտ մեքենան կը կրէ գործարանի սա մարքան.

Թիւ 1058 40—78

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատեալ ի Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանք փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն»ի	»	114,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան գրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Բալսէրեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 42

KONIAK
N. MICHIOTI
MARQUE
PRIVILÉGIÉE
ΜΗΧΙΩΤΗ
ΕΚΤΟΣ ΣΙΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
قونياق ميخيوتي
فوق العاده فين شامپانيا
رقابتدن خارج
COGNAC ORIENTAL
Grande Fine Champagne
HORS CONCOURS
Lith. P. Goffier

Երեք աստղով շիշը 30 ղրուշ, — Երեք աստղով ½ շիշը 15 ղրուշ։ Երկու աստղով շիշը 18 ղրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մաստիքա և փէրդօղի շիշը 12 ղրուշ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

1894 ՕԳՈՍՏՈՍ 10էն ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՍԵՊՏԵՄ 9

Վոսփորէն եկող շոգենաւեր

11 30 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք.Մրկ.Ր.Հիս.Պէպ.Ալն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
11 30 Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
11 30 Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.
11 35 Պէյզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտլ.Վնիք.Զէնկ.Պէյլ.Գզկ.
12 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյք.Թրպ.Ենք.Իսթէն.Մրկ.Ր.Հս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պէշ.
1 — Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Եէնք, Միրկ, Պօյ, Ր, Հս, Պէպ, Արնվ, Գրչ, Օրթ, Պէշկ,
12 20 Պէյզ.Բշպ.Ենք.Զպգ.Գնլ.Պօյճ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Պէպ.Արն.Զնկ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Իսկ.Պշք.Գապ.
12 30 Ր.Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Պշք.
2 — Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք.ՍԹՆ.Միրկ.Պյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
2 15 Եէնմ, Մէզ, Պէօյ, Թարպ, Պէյզ, Բշպ, Զպգ, Գնլ, Ա, Հս Գնտ, Վան, Զէնկ, Պէյլ, Գզկ, Պէշկ։
2 45 Ր.Ա.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէզ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ
3 15 Ենմ. Մզրպ. Պէօյ. Թրպ. Ենք. ՍԹէՆ. Միրկ. Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պէշքթ.
3 45 Եէն. Մէզ. Պէօյ.Թար.Պէյզ, Բշպահ, Զպգ, Գանլ, Ա, Հիս, Գնտ, Վնք, Զնկ, Պէյլ, Գզկ, Պշկ։
4 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.ՍԹՆ. Միրկ. Պօյճ. Ր.Հս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշք.
5 — Ենմ.Մէզ.Պէօյ. Թրպ. Եէնք. Էմիրկ. Ր.Հս. Պէպ.Արն.Օրթ.Պշք.
5 30 Եէն.Մէզ.Պէօյ. Թար.Պէյզ. Փ, Պահչէ Զուպ. Գանլճ. Ա. Հիս. Գանտ, Վանք, Զէնկ. Պէյլ, Գուզկ. Պէշկթ։
5 45 Եէն, Մէզ, Պէօյ, Թրպ, Եէնք, ՍԹՆ. Միրկ. Պօյճ. Ր.Հս. Պէպ, Արնվ, Գրչ.Օրթ, Պշկ.
7 — Մրկ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արնվ.Զնկլ.Պէյլ.Օրթ.Գզկ.Իսկ. Պշք.
7 — Ենմ.Մէզ.ՊէօյԹրպՊէյզ.Բշպ.Ենք.Միրկ.Գնլ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արն.Զնկ.Պէյ.Օրթ Գզկ Պշք.Իսկ
7 45 Ա.Ր.Գվ.Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Մրկ. Ր.Հ.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
8 45 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Պէյզ. Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս. Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գզկ.Իսկ.
9 15 Ենմ.Մէզ.Պէօյ.Թրպ.Ենիք. ՍԹՆ. Պօյ.Ր. Հս. Արն.Գրչ.Օրթ.Պշկ.
9 40 Եէնմ, Մէզ, Պէօյ, Թրպ, Պէյզ, Եէնք, Զպգ, Ա, Հս, Արնվ, Պէյլ, Գզկ, Իսկ։
10 — Ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.Ենք.Մրկ. Ր. Հս.Պէպ.Արն.Օրթ.Պշկ.
10 25 Եէն, Մէզ, Պէօյ, Թապ, Եէնք, Օրթք.Պէշ.
10 40 Եէնմ, Մէզ, Պէօյ, Թար, Պէյզ. Բշպ. Զպգ. Գնլ.Ա.Հիս. Գնտ. Զնկ.Պէյլ.Գզկ. Իսկ,
11 — Մէզ, Պէօյ, Թարպ, Եէնք, Պօյճ, Ր, Հս, Արնվ, Օրթար, Պշք.
11 50 Արնվ. Օրթք. Պշկթ.

Կամուրջէն Վոսփոր մեկնող շոգենաւեր

12 45 Պէշկ- Օրթ, Արնվ- Պէպք-Էմիր-Եէնք-Թրպ-Պէօյ- Մէզպ- Եէնմ- Ր- Ա- Գվզ.
1 30 Պշկ.Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ. Ր.Հս. Մրկ. ՍԹՆ, Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
1 35 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զպգ.Բշպ.Պէյզ.Թրպ.Պէօյ.Մէզ.Ենմ.
2 15 Պէշ.Օրթ.Արն. Պէպ. Ր.Հս. Մրկ. Ենք. Թրպ-Պէօյ- Մէզպ- Եէնմ։
2 45 Պէշ- Օրթար- Եէնք- Թրպ- Պէօյ- Մզ-Ենմ.
3 45 Իսկ- Գուզ- Պէյլ- Զէն- Վանք- Գանտ- Ա-Հիսար Գանլ- Զուպզ- Բշ- Պհ- Պէյզ- Թրպ-Պէօյք- Մէզպ- Եէնիմ։
3 30 Պշք.Օրթ.Գրչ. Արն Ր.Հս. Պօյճ. ՍԹէՆ. Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզրպ.Ենմ.
2 20 Գապ.Պշկ.Իսկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ, Պզզ.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
4 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.ՍԹՆ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
5 — Իսկ.Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զպգ.Մրկ.
5 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.Ր.Ա.Գվ.
6 — Գապ.Պշկ.Օրթ.Արվ.Պէպ.Ա.Ր.Հս. Մրկ.Ենք.Պէյք. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
7 — Պշկ.Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.ԱՐ.Հ.Պօյճ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
7 35 Պէշկ-Օրթք-Արն-Եէնք-Թար-Պէօյ-Մզպ-Ենմ.
8 — Իսկ- Գուզ- Պէյլ- Զէնկ- Արնվ- Գանտ- Ա-Հիսար Գանլ- Զուպզ- Բաշպհ- Պէյզ- Թրպ-Պէօյք- Մէզպ- Եէնիմ.
8 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
9 15 Պշկ.Օրթ. Արվ. Ր.Հս. Պօյճ.Ենք. Պէյզ. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.
10 5 Գապ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զպք.Բշպ.Պզզ.Թրպ-Մզպ.Ր.Ա.Գվ.
10 20 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Մրկ.ՍԹՆ.Ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.Ենմ.
10 50 Գապ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Գնտ. Ա.Ր.Հսք.Գնլ.Մրկ.Ենք.Բշպ.Պզզ.Պէպ.Ենմ.գացող շգ.ն պիտի հաղորդակցի.
11 10 Իսկ.Գզկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպգ.Բշպ.Պզզ.
11 20 Պշկ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.ՍԹէՆ.Ենք. Թրպ. Պէօյ.Մզպ.Ենմահալլէ
11 30 Պշկ.Գզկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Պէպ.
12 — Միրկ- Եէնիք- Թարապ- Պէօյիւք։
12 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ. Արվ. Պէպ.